

Acrocephalus

92

ACROCEPHALUS

glasilo Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, Ljubljana
journal of Bird watching and bird study association of Slovenia, Ljubljana

ISSN 0351-2851

naslov uredništva address of the editorial office	1000 Ljubljana, Langusova 10
glavni urednik managing editor	Iztok Geister, 6276 Pobegi, Kocjančiči 18, tel.: 066/262 466
uredniški odbor editorial board	Iztok Geister (oblikovanje in tehnično urejanje, layout & technical editing), Igor Pustovrh (svetovalec za fotografijo, photography), Slavko Polak (svetovalec za ilustracije, drawings), Andrej Sovinc (pomočnik glavnega urednika, assistant editor)
uredniški svet editorial council	Janez Gregori, Andrej Hudoklin, dr. Boris Kryštufek, Andrej Sovinc, Dare Šere, dr. Davorin Tome
lektor in prevajalec translator and language editor	Henrik Ciglič
fotoliti photoliths	ATELJE T. Škofja Loka
tisk print	MEDIUM Radovljica
cena price	1000 SIT za številko, dvojna številka 2000 SIT,
naklada / circulation	letna naročnina 5000 SIT 2000 izvodov

DRUŠTVO ZA OPAZOVANJE IN PROUČEVANJE PTIC SLOVENIJE BIRD WATCHING AND BIRD STUDY ASSOCIATION OF SLOVENIA

naslov / address	1001 Ljubljana, p.p. 2395
društveni prostori	Ljubljana, Žibertova 1, tel.: 061/133 95 16
uradne ure in srečanja	četrtek med 18. in 20. uro
predsednik president	Peter Trontelj 1000 Ljubljana, Cesta na Laze 27 tel.: 061/159 05 43
podpredsednik vicepresident	Tomaž Jančar 1291 Škofljica, Gorenje Blato 31 tel.: 061/667 968
tajnik secretary	Borut Mozetič 1210 Ljubljana - Št. Vid, Arharjeva 21 tel.: 061/152 63 98
žiro račun	50100-620-133-05-1018116-2385287
izvršilni odbor / executive board	N. Adlešič, A. Bibič, L. Božič, D. Denac, I. Geister, T. Jančar, P. Kmecl, B. Marčeta, T. Mihelič, B. Mozetič, S. Polak, A. Ramšak, B. Rubinič, K. Senegačnik, P. Trontelj, D. Vengust, A. Vrezec
nadzorni odbor / superv. committee	B. Kočevar, B. Štumberger in T. Trilar (predsednik/president)
letna članarina annual membership subscription	5000 SIT za posameznike, 3000 SIT za učence in študente, 1000 SIT za podmladek in 20.000 SIT za ustanove
International Girobank	Nova Ljubljanska Banka No. 50100-620-133 27620- 99885/0

Mnenje avtorjev ni nujno tudi mnenje uredništva.

Revijo sofinancira Ministrstvo za znanost in tehnologijo Republike Slovenije.

Sponzor Mobitel. Partner BirdLife International.

Donator Prirodoslovni muzej Slovenije

Po mnenju Ministrstva za kulturo št. 415-226/92 z dne 4. 3. 1992 sodi revija med proizvode, za katere se plačuje 5% davek od prometa proizvodov.

Ah, ti kormorani!

Ah, these cormorants!

Primerjava podatkov o številu kormoranov prešteti na prenočiščih sredi januarja (mednarodno štetje vodnih ptic) in sredi februarja (štetje velikih kormoranov, sivih čapelj in labodov grbcev) je pokazala, da se število kormoranov vsako leto sredi zime prične zmanjševati:

	1997	1998	1999
januar	3391	2830	3042
februar	2963	1732	2096

Sredi zime še ni čas za vrnitev v gnezdišča. Glede na zelo razlikujoče se vremenske razmere v zadnjih letih, zmanjšanja ne moremo pripisati vremenu. Zmanjšanje bi na prvi pogled lahko pripisali ribičem, ki vneto plašijo in preganjajo kormorane. Verjetnejša pa se zdi donneva, da že sredi zime prične primanjkovati hrane in se zato število prezimujočih ptic zmanjša.

Minister za kmetijstvo in gozdarstvo je na tiskovni konferenci dne 1.2.1999 sporočil svojo odločitev o pogromu nad kormorani na osnovi nekkih drugih podatkov. Ribiči naj bi v letošnjo zimo na prenočiščih našeli 5760 (!) kormoranov, štetje pa do dneva ministrove tiskovne konference še ni bilo končano. Podatek ne samo, da ni točen, temveč je glede na dokazano dinamiko prezimujoče populacije, tudi neuporaben.

Na tej tiskovni konferenci so predstavniki Zavoda za ribištvo "opozorili, da ptica, ki je v Sloveniji zaščitena od leta 1993, na odprtih vodah in ribogojnicah v zadnjih letih povzroča veliko škodo. S tem je bila seznanjena tudi vlada, ki je naložila pristojnima ministrstvom, naj pripravita program ukrepov." (Delo, 2. 2. 1999). Gre za kmetijsko ministrstvo in ministrstvo za

okolje in prostor. Ministrstvo za okolje in prostor je kmetijskemu predlagalo odstrel 300 ptic, medtem ko se kmetijsko ministrstvo zavzema za črtanje velikega kormorana iz veljavne uredbe o zavarovanju ogroženih živalskih vrst v Sloveniji. Čeprav za zdaj še ne vemo, kako se bo na ta izziv odzvalo ministrstvo za okolje in prostor, je jasno, da se je polemika med privrženci in nasprotniki kormoranov preselila iz časopisov v vladne kabinete.

Kot kažejo številke, število prezimujočih velikih kormoranov v Sloveniji ponovno narašča. To pa pomeni, da jim razmere to omogočajo. Ugodne razmere za prehranjevanje kormoranov ustvarjajo ribiči sami z nenaravnim vlaganjem ribjega zaroda v reke in potoke, ki so jih uzurpirali kot gojitvene. Vlada bi res morala ukrepati in preprečiti nesmiselno gospodarjenje, ali pa vlaganje rib razglasiti za srečelov. Kaj več vlada, sestavljena iz liberalnih demokratov in predstavnikov ljudske stranke, ni sposobna narediti.

Ker pa pri tem ne gre le za kormorane, temveč predvsem za reke in potoke kot najvišjo naravno vrednoto, je po mojem prepričanju takšno obremenjevanje življenjskih zmožnosti protinavno. Zato naj Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije sproži pobudo za presojo ustavnosti, ne vladne odločitve o streljanju kormoranov in tudi ne morebitnega črtanja teh ptic iz seznama ogroženih živalskih vrst, o tem naj se kot o jari kači prepirajo med seboj liberalci in kmetje, temveč o kardinalnem vprašanju: za presojo ustavnosti vlaganja ribjega zaroda v slovenske reke in potoke.

Iztok Geister

UREDNIŠKA POŠTA

Za letošnji 20.letnik revije načrtujemo troje tematskih števil:

Imenik ptic

Terminološka komisija našega društva je po nekajletnem delu pripravila prvi slovenski imenik ptic zahodne palearktike, kar naj bi pomenilo, da smo se končno dogovorili za enotno rabo slovenskih imen ptic, ki se pojavljajo v Sloveniji, in da smo hkrati poslovenili tudi ptice, za katere doslej nismo imeli slovenskih imen.

Ptice slovenskega krasa

Kljub temu da kras v Sloveniji zavzema kar 42% ozemlja, ptice tega zoogeografskega območja še vedno niso sistematično popisane (priložnost za to naj bi bil vedno znova odlagani Kraški ornitološki atlas). Vzpodbuda za takšen celostni popis naj bi bila krasu posvečena številka *Acrocephalusa*. Če ne drugače, sodelujte s prispevki za rubriko Iz ornitološke beležnice. Rok za oddajo rokopisov je 30. 7. 1999.

Sove

V minulih letnikih smo v naši reviji sicer objavili kar nekaj prispevkov o prehrani sov (predvsem pegaste sove), povsem neraziskanih pa je ostalo veliko drugih vprašanj iz življenja teh skrivnostnih ptic. Zagotovo pa si najprej želimo odgovoriti na vprašanja, kako razširjene in kako pogoste so posamezne vrste sov v Sloveniji. Ker takšen popis zahteva nočno delo v zgodnjih spomladanskih mesecih, je treba s terenskim popisovanjem pohiteti. Rok za oddajo rokopisov je 30. 9. 1999.

V 21. letniku pa naj bi izšla tudi 100. številka *Acrocephalusa*:

Trstnice

Jubilejna številka naj bi bila posvečena trstnicam, rodu, po katerem je naša revija

dobila ime. Življenjski prostor pri nas gnezdečih trstnic je trstišče, ki velja po eni strani za enega najbolj ogroženih mokrišč, po drugi strani pa se ohranja in razširja z neverjetno samoohranitveno močjo. Prispevke na to temo pričakujem do 30. 10. 1999, jubilejna številka naj bi namreč izšla spomladi leta 2000.

Rdečenoga postovka

Bržkone ste prezrli v prejšnji številki objavljeno vabilo, da pošljite svoje podatke o opazovanju rdečenogih postovk. Morda pa si prejšno pomlad tega niti niste zapisali v beležnico. Vsekakor lahko to letos storite bolje pripravljeni: predvsem maja bodo rdečenoge postovke zanesljivo spet počivale na telefonskih napeljavah širom po Sloveniji. Ne pozabite prešteti samcev in samic, razločevanje vam ne bo delalo težav. Tudi vabilo za lansko leto še velja (dozdaj sem prejel le tri zapise).

KoLaČa

Pri letošnjem popisovanju velikih kormoranov, labodov grbcev in sivih čapelj je popisovalce v celinski Sloveniji dokaj oviral sneg, saj marsikje ni bilo mogoče priganiti do vode. Kljub temu sem doslej prejel 35 izpolnjenih obrazcev (druga leta okrog 50). Rezultate popisov z let 1998 in 1999 bomo objavili v eni prihodnjih števil. Zamudniki, pohitite!

Fotografije in risbe

Na spremenjeni sestav naročnikov revije, ko se je zelo povečalo število laičnih bralcev, se bo uredništvo odzvalo med drugim tudi s povečanim številom barvnih fotografij in risb. Zato vabim naravoslovne fotografe in ilustratorje, da pošljete diapozitive in risbe z motivi ptic. Slikovno gradivo nameravam objavljati priložnostno, kot bodo to narekovale potrebe.

Urednik

Prvo opazovanje uhatega škrjanca *Eremophila alpestris* v Sloveniji

First observation of the Horned Lark *Eremophila alpestris* in Slovenia

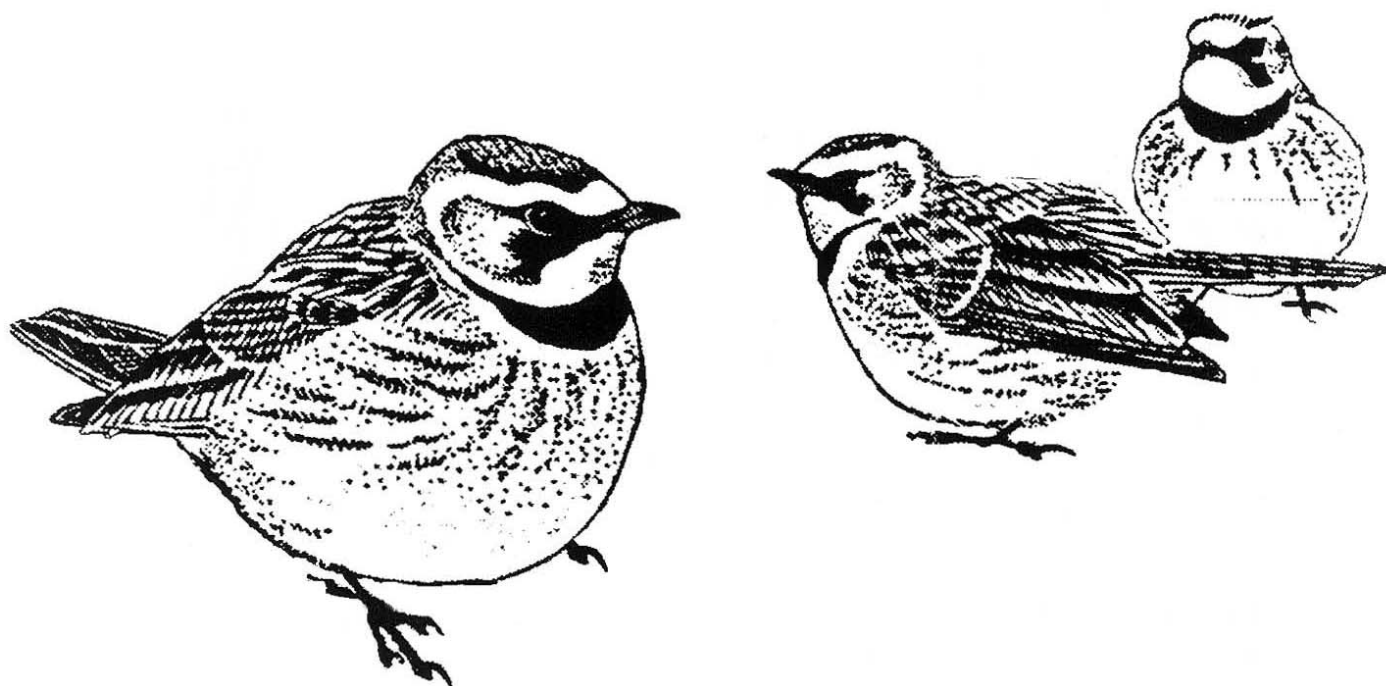
Tomi TRILAR

OKOLIŠČINE OPAZOVANJA

Pozno popoldne 23. septembra 1994 sem se peljal iz Kranja po stari cesti v Ljubljano. Na peščenem parkirišču na Jeprci pri Medvodah (347 m n. m., UTM: VM51, Atlas Slovenije: 106-A3, 46 (09'30" N, 14 (26'10" E) sem ob lužah zagledal tri škrjancem podobne stopicajoče ptice. Le bežen pogled je zadoščal za ugotovitev, da to niso ne poljski ne čopasti škrjanci, kot je to običajno, in že sem odbrzel mimo. Premišljevanje in prelistavanje škrjančjih podob v mislih me je zaposlilo do Medvod, kjer sem obrnil in se odpeljal nazaj. Hrošča sem ustavil v zavetju lipe in se škrjancev

lotil z daljnogledom. Kar sem videl, me je sicer razveselilo, ugotovitev, da s seboj nimam fotoaparata in da sonce že izdajalsko leze za hribe, pa niti najmanj.

Že med prelistavanjem podob škrjancev mi ni dala miru črna lisa na prsih. Skozi daljnogled se je črna lisa izkazala za komat. Vse tri ptice so imele črno liso od kljuna do očesa, ki se je nadaljevala v rogelj, zasukan navzdol proti komatu, in na vrhu glave neizrazito nazaj obrnjeno črno podkev, ki je razmejevala svetlo perje na obrazu od rjavega na glavi. Eden od osebkov je imel rahlo nakazana ušesca v nadaljevanju podkve, druga dva pa ne. Svetlejša perja med črninami komata,

obrazne maske in podkvijo je imelo rahel rumenkast nadah. Na osnovi naštetega sem vse tri opazovane osebkke prepoznal za uhate škrijance *Eremophila alpestris*. Vsi trije osebki so ves čas stopicali sem in tja po peščenem parkirišču. Vsakič, ko je mimo pribrazil avtomobil, so odstopicali za kak meter stran od blatnih luž na robu asfalta, se obrnili in spet odstopicali proti lužam. Ker so si avtomobili sledili drug za drugim, so se ves čas približevali sedaj eni, potem spet drugi luži in se od njih oddaljevali. Zgolj bežno sem še pogledal v ključ (JONSSON 1992), ki je potrdil mojo določitev, in pohitel sem proti Ljubljani.

Ob opazovanju in tudi ob kasnejši omembi opazovanja sodelavcu Daretu Šeretu nekaj dni kasneje se nisem zavedal, da sodi opazovanje v kategorijo "prvo do tretje opazovanje v Sloveniji". Zato si nisem zapisal podrobnejšega opisa v terensko beležnico, niti si nisem narisal skice. Kljub temu sem naslednje jutro, ko sem se od doma peljal proti Ljubljani, že veselil Jeprce in morebitnega ponovnega srečanja z uhatimi škrijanci. Škrijancev seveda ni bilo več, morda prav zato, ker sem imel s seboj fotoaparatus in tudi dovolj časa za opazovanje.

KOMENTAR

Slikoviti uhati škrijanec *Eremophila alpestris* je široko razširjena holarktična vrsta z majhnim neotropskim disjunktним arealom v Andih (CRAMP 1988, HAGEMEIJER & BLAIR 1997). Zaradi kompleksne variabilnosti vrste je danes poznanih več kot 40 podvrst (GLUTZ VON BLOTZHEIM & BAUER 1985). Podvrsta *E.a.flava* gnezdi ob obali arktičnega morja v fenoskandijskih gorah, *E.a.brandti* v stepah vzhodno od reke Volge. Najbližje Sloveniji je razširjena podvrsta *E.a.balkanica*, ki gnezdi v visokogorju južnih Karpatov, v Grčiji in na Balkanu, kjer seže skoraj do Jadranske obale. V Afriki se pojavlja izolirana populacija *E.a.atlasi* v Maroku. Poznamo še nekaj podvrst, omejenih na Azijo, in celo kopico podvrst v Severni Ameriki (CRAMP 1988, GLUTZ VON BLOTZHEIM & BAUER 1985,

HAGEMEIJER & BLAIR 1997).

Medtem ko južne populacije migrirajo le vertikalno in prezimujejo v nižinah ob vznožju gora, kjer gnezdi, se severne populacije selijo (GLUTZ VON BLOTZHEIM & BAUER 1985, CRAMP 1988, HAGEMEIJER & BLAIR 1997). Tako skandinavski in ruski uhati šktjanci (podvrsta *flava*) prezimujejo v Zahodni in Srednji Evropi (HAGEMEIJER & BLAIR 1997). V Srednji Evropi redno prezimujejo v jugovzhodni Poljski, na Slovaškem in v južni Nemčiji (GLUTZ VON BLOTZHEIM & BAUER 1985). Južneje občasno prezimujejo še na Madžarskem (ANDRÁS 1984, GLUTZ VON BLOTZHEIM & BAUER 1985), v vzhodni Avstriji in zelo redko v zahodni Avstriji (GLUTZ VON BLOTZHEIM & BAUER 1985). Posamezna jesenska in zimska opazovanja pa so znana iz Švice (WINKLER 1984, GLUTZ VON BLOTZHEIM & BAUER 1985), Italije (PARODI 1987) ter celo z Malte (SULTANA & GAUCI 1982).

Oglejmo si zabeležena opazovanja iz zadnjih dvajsetih let pri naših sosedi. V Avstriji je bil uhati škrijanec opazovan 26. julija 1980 v Karnijskih Alpah med Porzejem in Hochweißsteinom (Tirolska), 8 osebkov so opazovali 22. januarja 1985 pri Bärndorf/Paltentalu (Štajerska), od 1 do 3 osebkke od 21. do 27. januarja 1987 na Neuheiligenkreuzu (Gradiščansko), en odrasel osebek pa 24. januarja 1987 na Heiligenbrunu (Gradiščansko) in od 7. do 13. februarja 1987 na Althofnu pri Passeringu (Koroška) (vse RANNER et al. 1995) ter dva osebkka 13. februarja 1991 pri Sittendorfu (Spodnja Avstrija) (LABER & RANNER 1997). V Italiji je bila 14. in 15. novembra 1987 opazovana in kasneje ujeta samica v Lisertu ob izlivu reke Timave (Monfalcone) (KRAVOS & PARODI 1989).

Obstaja tudi navedba o 1 primerku *E.a.balkanica*, ki naj bi bil iz Ljubljane (marec 1980) in ga hranijo v Naravoslovnem muzeju v Pordenonu (PARODI 1987). Vendar pa se je izkazalo, da gre za napako pri objavi in primerek dejansko izvira iz Turčije (PARODI ustno).

Opazovanje v Sloveniji je torej naključno, daleč zunaj rednih selitvenih poti in običajnega zimskega areala, toda ne

povsem nepričakovano. Čas opazovanja, 23. september, je čas jesenske selitve uhatega škrijanca, ki se začne ob prvem slabem vremenu sredi avgusta in se konča konec septembra (CRAMP 1988). Zaradi okoliščin opazovanja podvrsta ni bila določena, vendar bi iz navedenih podatkov lahko sklepali, da opazovani osebki pripadajo podvrsti *E.a.flava*.

LITERATURA

ANDRÁS, K. (1984): Magyarországi madaraknak névjegyzéke. Akadémiai Kiadó, Biologia Tanulmányok 11: 61.

CRAMP, S. (ed.) (1988): Handbook of the Birds of Europe, The Middle East and North Africa: The Birds of the Western Palearctic. Vol. V: Flycatchers to Thrushes. Oxford University Press. Oxford.

KRAVOS, K. & R. PARODI (1989): Attività di inanellamento nella provincia di Gorizia del 1987. Fauna 1: 112-116.

GLUTZ VON BLOTZHEIM, U.N. & K.M. BAUER (ed.) (1985): Handbuch der Vögel Mitteleuropas. Band 10/I: Passeriformes (1. Teil). AULA-Verlag, Wiesbaden.

HAGEMELER, E.J.M. & M.J. BLAIR (ed.) (1997): The EBBC Atlas of European Breeding Birds: Their Distribution and Abundance. T & A D Poyser, London.

JONSSON, L. (1992): Birds of Europe. Christopher Helm (Publishers) Limited, London.

LABER, J. & A. RANNER (1997): Nachweise seltener und bemerkenswerter Vogelarten in Österreich 1991-1995. 2. Bericht der Avifaunistische Kommission von BirdLife Österreich. Egretta 40(1): 1-44.

PARODI, R. (1987): Catalogo della collezione ornitologica del Museo Friulano di Storia Naturale - I. Edizioni del Museo Friulano di Storia Naturale Udine, Pubblicazione n. 31: 94.

RANNER, A., J. LABER & H.-M. BERG (1995): Nachweise seltener und bemerkenswerter Vogelarten in Österreich 1980-1990. 1. Bericht der Avifaunistische Kommission von BirdLife Österreich. Egretta 38(2): 59-98.

SULTANA, J. & C. GAUCI (1982): A new guide to the birds of Malta. The Ornithological Society Malta, p. 113.

WINKLER, R. (1984): Avifauna der Schweiz, eine kommentierte Artenliste. I. Passeriformes. Der Ornithologische Beobachter 5: 12.

POVZETEK

Pozno popoldne 23. septembra 1994 je avtor opazoval tri uhate škrijance *Eremophila alpestris* ob lužah na peščenem parkirišču na Jeprci pri Medvodah. Glede na razpoložljive podatke je to prvo opazovanje te vrste v Sloveniji, kar je na osnovi opisanih značilnosti teh ptic potrdila tudi Komisija za redkosti.

SUMMARY

On September 23rd 1994, three Horned Larks *Eremophila alpestris* were observed in a shallow puddle at sandy parking place in the Jeprca area near Medvode. According to the available data, this is the very first observation of this species in Slovenia and has been on the basis of the described characteristics confirmed by the national Rarities Committee.

Dr. Tomi Trilar, Prirodoslovni muzej Slovenije, Prešernova 20, 1001 Ljubljana

Rezultati štetja vodnih ptic v januarju 1999 v Sloveniji

Results of the mid-winter waterfowl counts in January 1999 in Slovenia

Borut ŠTUMBERGER

V sodelovanju: s Katarino SENEGAČNIK, Borutom RUBINIČEM, Leonom KEBETOM, Slavkom POLAKOM, Petrom GROŠLJEM, Andrejem HUDOKLINOM, Jožetom PEČNIKOM, Dušanom KLENOVŠKOM, Mirom PERUŠKOM, Denisom VENGUSTOM, Janezom SENEGAČNIKOM, Mitjo VRANETIČEM in Marjanom GOVEDIČEM

UVOD

Komaj smo slovenski ornitologi dobili zimski ornitološki atlas, s katerim se nam je odprl nov pogled na razširjenost ptic v Sloveniji, že nas kvalitativni in kvantitativni rezultati zadnjih januarski štetij opozarjajo na povsem nova spoznanja. Še nekaj štetij vodnih ptic in slika o razširjenosti in številnosti vodnih ptic v naši državi bo spremenjena do mere, ko bomo trdili, da "nepomembnih" območij pri nas ni. V delu so predstavljeni rezultati štetja vodnih ptic v januarju 1999 v Sloveniji.

METODA

Januarsko štetje vodnih ptic (IWC) smo v Sloveniji opravili v soboto 16. in nedeljo 17. januarja 1999. Šteli smo na vseh vodnih površinah. Še pred štetjem so terenski opazovalci prejeli enoten popisni obrazec s pisnimi navodili za štetje. Večina je prejela tudi karte z vrisanimi in oštevilčenimi rečnimi odseki; te so na terenu usmerjali in razporejali lokalni koordinatorji. Štetje po odsekih na osnovi kart smo opravili na naslednjih rekah: Ledavi, Muri, Ščavnici, Pesnici, Dravi, Dravinji, Savinji, Savi Bohinjki, Savi Dolinki in združeni Savi, Ljubljani, Krki, Sotli, Kolpi, Soči, Idrijci

Mednarodno štetje vodnih ptic (IWC)

Vodne ptice so življenjsko odvisne od mokrišč, tod se pojavljajo pogosto v velikih koncentracijah, in so eden najbolj očitnih kazalcev bogastva in diverzitet teh produktivnih ekosistemov. Standardizirana in časovno usklajena štetja vodnih ptic so tako postala ena izmed osnov za varstvo in upravljanje mokrišč. Mednarodno štetje vodnih ptic - International Waterfowl Census (IWC), ki ga koordinira Wetlands International, na nacionalnem nivoju pa DOPPS-Bird-Life Slovenia omogoča spremljanje velikosti populacij vodnih ptic na osnovi stalnih štetij po vsem svetu. Pri tem ima posebno vlogo prav januarsko štetje. Z njim na osnovi kvantitativnih podatkov na severni polobli ocenjujemo velikost prezimujočih populacij posameznih vrst ptic in ugotavljamo mednarodno in nacionalno pomembna mokrišča v obdobju prezimovanja. Iz ornitološkega in naravovarstvenega vidika je štetje mednarodno podkrepljen argument, ki temelji na kvantitativnih kriterijih in s katerim lahko v nacionalnem merilu uveljavljamo zahteve po primernejši skrbi za ohranitev vodnih ptic in njihovega življenjskega prostora.

in Vipavi (skupno 369 odsekov). Po istem vzoru je bilo opravljeno štetje tudi v Primorju (16 odsekov). V osnovi je tako skoraj zaključen triletni postopek oblikovanja mreže opazovalcev in lokalnih koordi-

natorjev, s katerim želimo v DOPPS do leta 2000 zagotoviti redno spremljanje vodnih ptic na velikih in srednje velikih tekočih voda za vsak odsek posebej (ŠTUMBERGER 1997 in 1998). S štetjem po odsekih pa so terenski opazovalci na tekočih vodah prešteli ptice tudi tam, kjer ni (in verjetno tudi v prihodnosti ne bo; glej razpravo) pripravljenih vnaprej določenih kart in vrisanih odsekov, ki bi jih naj prehodili. Če ptice niso bile preštete na vodni površini, je to med rezultati označeno. Preštete so bile vse vrste vodnih ptic. Letos in ob prejšnjih štetjih tudi tri, ki jih ni na listi vodnih ptic Wetlands International: to so orel belorepec *Haliaetus albicilla*,

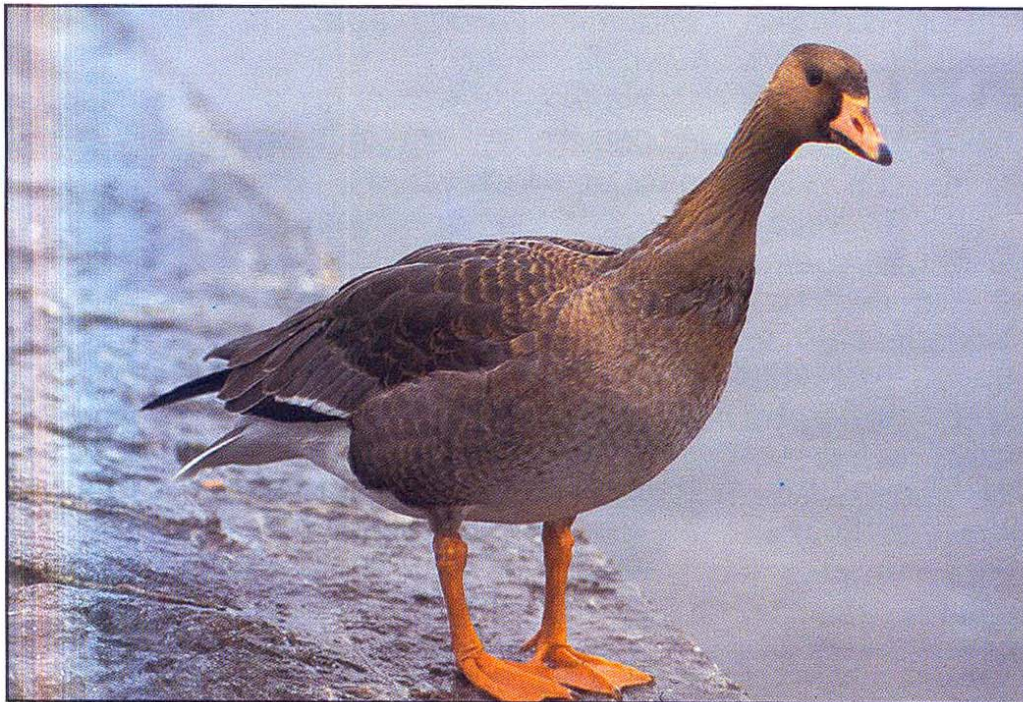
vodomec *Alcedo atthis* in povodni kos *Cinclus cinclus*.

Na kartah vrisani in oštevilčeni rečni odseki so v rezultatih združeni v večje odseke; združevanje je bilo potrebno zaradi preglednosti in predstavitve rezultatov. Podatki za vsak rečni odsek posebej ali posamezno lokaliteto z vodnimi pticami so arhivirani v DOPPS. V nekaj primerih so se popisi dveh ali več opazovalcev na nekaterih rečnih odsekih ali lokalitetah s stoječimi vodami pokrili. V takšnem primeru je bilo upoštevano največje prešteto število enega izmed popisovalcev.

Kormorani so bili z izjemo števnih območij Notranjske in Primorske in reke

Slika 1: Čopasta črnica Tufted Duck *Aythya fuligula*, 11. 12. 1998, Ptuj (M. Vogrin)

Slika 2: Beločela gos White-fronted Goose *Anser albifrons*, 3. 12. 1998, Maribor (F. Bračko)

Kolpe prešteti na skupinskih prenočiščih. Glede na razmere v času štetja so bili na skupinskih prenočiščih prešteti še delno gosi, galebi ter sive čaplje (glej razpravo). Podatki iz nekaterih poročil so v rezultatih zaradi upravičenih vzrokov le delno upoštevani; selektivni pristop je bil potreben za zagotovitev neoporečnosti štetja. Za več informacij o metodologiji štetja glej ŠTUMBERGER (1997 in 1998).

Zaradi predstavitve, obdelave in razlage so lokalitete z vodnimi pticami v Sloveniji v rezultatih združene v sedem (7) števnih

območij (glej tabelo 1). Tako za razpravo kot za opis vremenskih razmer, povzetih po vremenskih napovedih Hidrometereološkega zavoda Slovenije, velja, da imajo zgolj informativen namen.

VREMENSKE RAZMERE IN ZALEDE-NELOST VODNIH POVRŠIN

V času štetja so bile v Sloveniji vse tekoče vode s pretočnimi akumulacijami brez ledu. Do 1/2 je bil zaledenel le zgornji tek Pesnice in Meže, do 1/4 pa majhni deli

Slika 3: Siva gos Greylag Goose *Anser anser*, 2. 2. 1996, Vrbje (M. Vogrin)

Slika 4: Liske Common Coot *Fulica atra* in Beloče-la gos White-fronted Goose *Anser albifrons*, 2. 2. 1996, Vrbje (M. Vogrin)

Sotle in zgornji tek Poljanske Sore. Stoječe vode v državi so bile pretežno zaledenele. Delno zaledeneli so bili: Blaguško jezero 3/4, ribnik Jernejček 1/2, mariborski Trije ribniki z mestnim parkom 3/4, zadrževalnik Medvedce 1/4 (90% izpraznjen), Vrbje 3/4 (70% izpraznjen), Žovnek 3/4, Šoštanjsko jezero 1/2, deponija cinkarniških odpadkov Celje 3/4, ribnik Mačkovec pri Brestanici 3/4, Sotelsko jezero 1/4 (izpraznjeno), Blejsko jezero 3/4, Šobčev bajer 3/4, Bohinjsko jezero 3/4, ribnik Černelo (Radomlje) 1/2, Mali plac pri Bevkah (Barje) 3/4, Cerkniško jezero 3/4, akumulacija Klivnik 3/4, akumulacija Mola 1/2. V notranjo-

sti države so bile zaledenele celo nekatere gramoznice, npr. ob Muri in ob Dravi (podtalna voda!); večji del je imel vsaj del nezaledenele vodne površine. Brez ledu je bil le zadrževalnik Vogršček na Primorskem. Brez ledu so bile seveda stoječe vode v Primorju. Iz opisa zaledenosti vodnih površin lahko strnemo: stoječe vode v državi je pretežno pokrival led.

Štetje smo opravili v kratkotrajni epizodi lepega vremena; v tednu pred in tednu po štetju je bila v nižinah megla in tudi velike pretočne akumulacije v notranjosti države z največ vodnimi pticami so bile domala v celoti zaledenele. Notranjost države je bila

Slika 5: Žvižgavke Eurasian Wigeon *Anas penelope*, 25. 1. 1999 Maribor (F. Bračko)

Slika 6: Jata žvižgavk Eurasian Wigeon *Anas Penelope*, 14. 2. 1999, Piranski zaliv (I. Geister)

pokrita s snežno odejo. Predhodno so se januarja najnižje jutranje temperature v Sloveniji gibale v glavnem pod ničlo. V soboto 16. januarja je bilo pretežno jasno. Po nižinah se je sem ter tja kratkotrajno zadrževala megla, tudi ob morju. Na Štajerskem in v višjih legah je pihal JV veter. Najnižje jutranje temperature so bile med -2 in -9, na Primorskem okoli 0, najvišje dnevne so dosegle 5, na Primorskem pa 7 stopinj C. V nedeljo 17. januarja je bilo povsod po Sloveniji pretežno jasno, nizka oblačnost pa je pokrivala večji del Primorske. Nekoliko se je ohladilo in najnižje jutranje in najvišje dnevne temperature so bile v povprečju za 1-2 stopinji C nižje. V času štetja je bilo nad Severnim morjem zelo globoko in obsežno ciklonsko območje, nad Alpami in Sredozemljem pa se je zgradilo območje visokega zračnega pritiska; z zahodnimi vetrovi je v višinah k nam pritekal suh in postopno toplejši zrak.

REZULTATI IN RAZPRAVA

Zbrali smo 491 poročil s posameznih lokalitet in odsekov vodotokov po vsej državi. Štetja se je udeležilo 281 popisovalcev. Rezultati so podani v tabelah 1 - 8. Prazna polja v tabeli pomenijo, da vrsta ni bila opažena.

V državi smo našli 49.800 vodnih ptic 57 različnih vrst. Na števni območju Drave smo prešteli 23.606 osebkov 34 vrst ali slabo polovico vodnih ptic v državi. Na največji pretočni zaježitvi reke Drave, na Ptujskem jezeru, se je zadrževala krepka polovica vodnih ptic števni območja. Na obalnem morju in sredozemskih mokriščih je bilo prešteti 9.613 osebkov 44 vrst. Najpomembnejša lokaliteta z vodnimi pticami so bile Sečoveljske soline z obdajajočim morjem, kjer smo prešteli več kot

polovico vodnih ptic obalnega števni območja. Na števni območju spodnje Save smo našli 3.360 osebkov 20 vrst; na reki Krki so bile preštete skoraj tri četrtine vodnih ptic. Na zgornji Savi (od Litije navzgor) je bilo prešteti 4.654 osebkov vodnih ptic 24 vrst. Po števni območju so bile ptice razpršene; vzdolž Ljubljanice je bila prešteta kar četrtina ptic. Na števni območje Savinje smo prešteli 3.022 osebkov 17 vrst; na reki Savinji so se zadrževale kar tri četrtine vodnih ptic. Na števni območju Mure smo prešteli 3.809 ptic 13 vrst. Na Notranjskem in Primorskem smo našli 1.736 vodnih ptic 22 vrst, več kot polovico na Cerkniškem jezeru.

Najštevilnejša vrsta je bila rasa mlakarica, za njo pa črna liska, rečni galeb, veliki kormoran, njivska gos, krehlja, rumenonogi galeb in mali ponirek (>1.000 osebkov). Med najredkejšimi so bili opaženi po en (1) rdečegrli slapnik, sivogri ponirek, beločela gos (!?), reglja, tatarska žvižgavka, orel belorepec, sloka, togotnik, črni in močvirski martinec ter po dva (2) osebka velike bobnarice, mandarinke, navadne prosenke in malega prodnika.

Značilnosti in zanimivosti štetja lahko favnistično in informativno strnemo v sledeče osnovne ugotovitve. Edini rdečegrli in vsi polarni slapniki so bili prešteti na morju. Polovica malih ponirkov je bila prešteta na reki Dravi. Druga polovica pa je bila zgoščena na Krki, Ljubljanici in Zbiljskem jezeru. Z izjemo števni območja Mure je bila dobra tretjina velikih ponirkov razpršena po vsej državi, kar nekaj se jih je zadrževalo na rekah; preostali slabi dve tretjini sta se zadrževali na obalnem morju. Na slednjem so bili opaženi tudi edini sivogri ponirek in vsi črnogri ponirki. Število velikih kormoranov

VRSTA SPECIES	ŠTEVNO OBMOČJE COUNT AREA	MURA	DRAVA	SAVINJA	SPODNJA SAVA	ZGORNJA SAVA	NOTR. IN PRIMOR.	PRI- MORJE	SKUPNO TOTAL
rdečegrli slapnik	<i>G. stellata</i>							1	1
polarni slapnik	<i>G. arctica</i>							48	48
mali ponirek	<i>T. ruficollis</i>	16	587	11	289	212	13	47	1175
čopasti ponirek	<i>P. cristatus</i>		21	35	14	25	21	140	256
sivogrli ponirek	<i>P. griseigena</i>							1	1
črnogrli ponirek	<i>P. nigricollis</i>							90	90
veliki kormoran	<i>P. carbo</i>	135	1695	410	628	657	131	286	3942
vranjek	<i>P. aristotelis</i>							6	6
velika bobnarica	<i>B. stellaris</i>						2		2
mala bela čaplja	<i>E. garzetta</i>						2	103	105
velika bela čaplja	<i>E. alba</i>	7	68	1	7	6	2	15	106
siva čaplja	<i>A. cinerea</i>	51	229	152	163	199	36	74	904
labod grbec	<i>C. olor</i>	56	408	22	166	66	6	1	725
njivska gos	<i>A. fabalis</i>	2474	503		1				2978
beločela gos	<i>A. albifrons</i>		1						1
duplinska gos	<i>T. tadorna</i>							11	11
mandarinka	<i>A. galleriurata</i>		1				1		2
navadna žvižgavka	<i>A. penelope</i>		9	1		41		697	748
konopnica	<i>A. strepera</i>		5					34	39
krehlja	<i>A. crecca</i>	15	1111	85	2	13	2	1709	2937
reglja	<i>A. querquedula</i>							1	1
mlakarica	<i>A. platyrhynchos</i>	1004	10828	1878	1537	2497	1378	674	19796
dolgorepa raca	<i>A. acuta</i>		4			3		5	12
žličarica	<i>A. clypeata</i>							90	90
tatarska žvižgavka	<i>N. rufina</i>		1						1
sivka	<i>A. ferina</i>	1	486	12	29	71	23	2	624
čopasta črnica	<i>A. fuligula</i>		728	9	10	46	1	3	797
rjavka	<i>A. marila</i>		2					1	3
zvonec	<i>B. clangula</i>	8	618		6	29	6		667
mali žagar	<i>M. albellus</i>		105	1			10		116
srednji žagar	<i>M. serrator</i>		2					92	94
veliki žagar	<i>M. merganser</i>		128			71			199
belorepec	<i>H. albicilla</i>		1						1
mokož	<i>R. aquaticus</i>		36		1	30		3	70
zelenonoga tukalica	<i>G. chloropus</i>		46		10	80	3	18	157
črna liska	<i>F. atra</i>	16	2508	281	449	524	46	1873	5697
navadna prosenka	<i>P. apricaria</i>							2	2
priba	<i>V. vanellus</i>							116	116
mali prodnik	<i>C. minuta</i>							2	2
spremenljivi prodnik	<i>C. alpina</i>							86	86
kozica	<i>G. gallinago</i>		9		8	1	3	37	58
sloka	<i>S. rusticola</i>					1			1
togotnik	<i>P. pugnax</i>							1	1
veliki škurh	<i>N. arquata</i>							4	4
rdečenogi martinec	<i>T. totanus</i>							159	159
črni martinec	<i>T. erythropus</i>							1	1
pikasti martinec	<i>T. ochropus</i>	18	22			1			41
močvirski martinec	<i>T. glareola</i>							1	1
mali martinec	<i>A. hypoleucos</i>							7	7
črnoglavi galeb	<i>L. melanocephalus</i>							4	4
rečni galeb	<i>L. ridibundus</i>		2472	65	9	29	7	2077	4659
sivi galeb	<i>L. canus</i>		788	14	1	1		42	846
rumenonogi galeb	<i>L. cachinnans</i>		152				24	1011	1187
mali galeb	<i>L. minutus</i>		17						17
kričava čigra	<i>S. sandvicensis</i>							21	21
vodomec	<i>A. atthis</i>	8	14	12	12	9	8	17	80
povodni kos	<i>C. cinclus</i>		1	33	18	42	11		105
SKUPNO / TOTAL		3809	23606	3022	3360	4654	1736	9613	49800

Tabela 1: Rezultati štetja vodnih ptic v januarju 1999 v Sloveniji

Table 1: Results of the mid-winter waterfowl counts in January 1999 in Slovenia. Empty spaces in each of the eight charts were left merely for the sake of a better visualisation; in these count areas the species was not registered.

VRSTA / LOKALITETA SPECIES / LOCALITY	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	SKUP. TOTAL
mali ponirek <i>T. ruficollis</i>					11	2				1						2	16
veliki kormoran <i>P. carbo</i>						135											135
velika bela čaplja <i>E. alba</i>					3							2				2	7
siva čaplja <i>A. cinerea</i>	9	2	1	1	6	5					6	8	4	1	3	5	51
labod grbec <i>C. olor</i>				2	33	6			7			2		4		2	56
njivska gos <i>A. fabalis</i>						2015				300		39		120			2474
krehlja <i>A. crecca</i>					11									4			15
mlakarica <i>A. platyrhynchos</i>	55	30	3	5	64	65		540			4	1	39	11	185	2	1004
sivka <i>A. ferina</i>					1												1
zvonec <i>B. clangula</i>					1	7											8
črna liska <i>F. atra</i>							6	10									16
pikasti martinec <i>T. ochropus</i>					6	12											18
vodomec <i>A. atthis</i>	2	1		4	1												8
SKUPNO / TOTAL	66	33	4	12	137	2247	6	550	7	301	10	52	43	140	188	13	3809

1) Mura: Radgona - Mele / B. Weitzer, D. Zorko, 2) Mura: Mele - Petanjci / B. Weitzer, D. Zorko, 3) Mura: Petanjci - Vučja vas (brod); nepopolen popis / incomplete count B. Weitzer, D. Zorko, 4) Mura: Vučja vas - Veržej (žel. most) / F. Kosi, B. Raščan, 5) Mura: Veržej (žel. most) - Srednja Bistrica (most) / B. Bakan, F. Kosi, B. Raščan, V. Nemec, Igor Šetinc, 6) Mura: Srednja Bistrica - Orlovšček / B. Vajndorfer, 7) Gramoznica Gederovci / B. Novak, 8) Gramoznica Bakovci / B. Novak, 9) Potok Mokoš: zajetje ob mostu (Tišina) / B. Novak, 10) Hotiško jezero (mrtvica Mure) / F. Sušec, 11) Ledava: Sotina - Pertoča (do Ledavskega jezera) / B. Novak, 12) Ledava: Ledavsko jezero (Krašči) / B. Novak, E. Bedič, F. Geder (6 sivih čapelj ob potoku Lukaj / 6 Grey Herons along the Lukaj stream), 13) Ledava: Murska Sobota (žel. most) - Turnišče (most) / Marjan Vaupotič, 14) Ledava: Turnišče (most) - Črni log (konec) / J. Kolenko, B. Vajndorfer, 15) Ščavnica: Spodnja Ščavnica - Gajševsko jezero / Ž. Šalamun, 16) Ščavnica: Gajševsko jezero / B. Vajndorfer, Ž. Šalamun, BREZ VODNIH PTIC / NO WATERFOWL: Bleguško jezero (Sv. Jurij ob Ščavnici) / B. Weitzer, D. Zorko, Ž. Šalamun, Črna Mlaka (Šratovci) / B. Weitzer, D. Zorko, Gramoznica Krog (Bakovci) / B. Weitzer, D. Zorko, Gramoznica Dokležovje / B. Weitzer, D. Zorko, Ribnik Taškaj (Dokležovje), okolica Doline pri Lendavi / J. in J. Gönc, Gramoznica Beltinci-Melinci / F. Sušec, Negovsko jezero / Ž. Šalamun

Tabela 2: Rezultati štetja vodnih ptic na števnem območju Mure

Table 2: Results of the waterfowl counts carried out in the Mura region

je bilo za ta čas veliko na reki Dravi (glej razpravo v nadaljevanju). Vranjeki so bili prešteti izključno na obalnem morju, obe veliki bobnarici pa ob Vipavi. Male bele čaplje so bile preštete ob Obali, za vzorec pa še na Primorskem. Krepka polovica vseh velikih belih čapelj je bila prešteta ob Dravi. Preostale so bile razpršene po vseh števnih območjih. Slednje velja tudi za sivo čapljo. Več kot polovica labodov grbcev je bila prešteta na Dravi, slaba četrtina na Krki. Prešteti so bili na vseh števnih območjih; število grbcev v državi pa je letos doseglo največje število sploh. Ormoško prenočišče gosi so v letošnji zimi in ob štetju ponovno razbili hrvaški lovci (dnevni in nočni lov iz čolnov, posnetki oglašanja gosi, avtomatsko orožje ipd.). Iz rezultatov štetja vidimo, da so bile njivske gosi razpršene po števnih območjih Mure in Drave. Ena sama beločela gos, ugotovljena v času štetja, je gotovo posledica omenjenega divjanja. Jata 2800-3500 beločelih in njivskih gosi je že dva dni po štetju oblikovala novo enomesečno prenočišče

na Ptujskem jezeru, na Ormoškem jezeru pa je občasno prenočevala skupina gosi, velika nekaj sto ptic. Prenočevanje njivskih gosi je bilo ugotovljeno v času štetja tudi na Muri (Vajndorfer, pisno). Duplinske gosi so bile preštete samo na morski obali. Prešteli smo tudi dve mandarinki, domnevno ubežnici. Mlakarica je bila pogosta na vseh lokalitetah in na vseh števnih območjih; več kot polovica ptic je bila prešteta na Dravi. Absolutna večina čopastih črnic in zvoncev, večina rac sivk in edina samica tatarske žvižgavke je bila prešteta na reki Dravi. V skromnem številu so bile rjavke preštete na Dravi in obalnem morju, dolgorepe race pa še dodatno na Ljubljani. Absolutna večina navadnih žvižgavk in vse race žličarice so bile preštete v Primorju. Večina konopnic je bila letos prešteta ob morju, nekaj na Dravi. Po daljšem obdobju smo v Sloveniji v zimskem času ob štetju ugotovili tudi samca reglje. Tradicionalni središči za krehelja in črno lisko v času štetja sta bili ponovno števnimi območji Primorja in Drave.

Slika 7: Veliki kormoran
Great Cormorant *Phalacrocorax carbo*, 25. 1. 1999,
Ptuj (M. Vogrin)

Obe vrsti sta bili ugotovljeni na vseh števnih območjih v državi. Srednji žagarji so se zadrževali na obalnem morju, par teh ptic pa je bil preštet tudi na Dravinji. Veliki žagarji so bili ponovno navzoči samo na dveh števnih območjih: slabi dve tretjini na Dravi in dobra tretjina na zgornji Savi. Absolutna večina malih žagarjev se je zadrževala na Dravi, eden na Plevelovem jezeru (Savinja), skupina pa je bila na Cerkniskem jezeru. Edini orel belorepec je bil opazovan na Dravi. Zelenonoge tukalice in delno mokoži so bili zgoščeni na nekaj lokalitetah oziroma števnih območjih: studenčnicah ob Dravi, Krki, Ljublanici in zaraščenih obalnih mokriščih (glej oblak števil med rezultati). To so trenutno naša najpomembnejša območja za omenjeni vrsti; delno velja to tudi za malega ponirka. Ob dravskih studenčnicah in odseku Ljublanice smo letos mokože šteli ob pomoči predvajanja njihovega oglašanja; rezultat je bil presenetljiv in je povsem spremenil naše vedenje o tej vrsti pri nas v času prezimovanja (nacionalni koordinator štetja naproša, da v prihodnosti z njim stopijo v stik vsi, ki bi štetje vodnih ptic opravili drugače, kot je opisano v navodi-

lih!). Obalna mokrišča so bila najpomembnejše števno območje za pobrežnike. Podobno kot pri prejšnjih štetjih so z izjemo pikastega martinca in kozice vsa druga števna območja v državi manjšega pomena. Pikasti martinec je bil poleg na Dravi in Muri letos prvič preštet tudi na Ljublanici. Na tem števnem območju pa smo po daljšem obdobju ob štetju registrirali tudi eno sloko. Navadna prosenka, priba, mali prodnik, veliki škurh, rdečeno-gi, črni in mali martinec so seveda razveseljevali samo tiste, ki so šteli vodne ptice ob morju. Tam sta bila ugotovljena tudi močvirski martinec in togotnik; januarstva podatka za ti dve vrsti sta ena prvih, če ne sploh prva v Sloveniji. Število galebov v državi je bilo razmeroma veliko. Vsi črnoglavi galebi so bili preštet v Primorju, dobra polovica rečnih galebov je bila prešteta na Dravi, slaba polovica ob morju; opaženi so bili na vseh števnih območjih. Večina sivih galebov je bila prešteta na Dravi, rumenonogih galebov v Primorju. Vsi mali galebi so bili v času štetja preštet na Ptujskem jezeru. Na obalnem morju so se ponovno v pričakovanem številu zadrževale kričave čigre,

število vodomcev v času januarskega štetja pa po zlomu prezimovalne populacije v delih Srednje Evrope raste že tretje leto.

Stalna in občasna prenočišča velikega kormorana so bila locirana pred štetjem: 19 v notranjosti države in 3 na morju, skupno torej 22. V času štetja so kormorani v soboto zjutraj in zvečer v notranjost države spali na 12 lokalitetah (Mura / 1, Drava / 3, Savinja / 1, Sava / 5, Ljubljana / 1, Krka /

1). Prenočišča kormoranov s Kolpe ležijo na Hrvaškem, s Soče pa v Italiji. Ker ribiči načrtno, a protizakonito preganjajo in streljajo kormorane, se prenočevalne skupine vedno bolj drobijo, število prenočišč pa raste, npr. v letošnji zimi so ugotovljena tri nova prenočišča. Spremenila sta se tudi dnevna dinamika in vedenje ptic (kormorani priletijo na prenočišče šele v trdi temi). Temu primerno smo v času

VRSTA / LOKALITETA SPECIES / LOCALITY	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
čopasti ponirek <i>P. cristatus</i>		1				1					5	13			1			
mali ponirek <i>T. ruficollis</i>	6		16		3	1	12	132	30		56	25		32	176	37	3	14
veliki kormoran <i>P. carbo</i>						638						847			210			
velika bela čaplja <i>E. alba</i>								6	11						7	23	6	7
siva čaplja <i>A. cinerea</i>		11		1		13		52	3			1		2	40	37	5	8
beločela gos <i>A. albifrons</i>							1											
njivska gos <i>A. fabalis</i>																	3	
labod grbec <i>C. olor</i>	6	3	15			6	35	47	3			173	3		45	8	58	
mandarinica <i>A. galegula</i>							1											
mlakarica <i>A. platyrhynchos</i>	45	118	137	15	15	442	150	328	11	96	18	7340	63	384	345	27	436	150
krehlja <i>A. crecca</i>			4					53	42	8		620	12	12	91	12	246	3
konopnica <i>A. strepera</i>												5						
navadna žvižgavka <i>A. penelope</i>								1				2					6	
dolgorepa raca <i>A. acuta</i>												4						
tatarska žvižgavka <i>N. rufina</i>												1						
sivka <i>A. ferina</i>			3			90	138	13	6		1	131	2		76		24	2
čopasta črnica <i>A. fuligula</i>						1	174	16	4			412	1		78		42	
rjavka <i>A. marila</i>												2						
zvonec <i>B. clangula</i>		16				1		3			26	274		174	92		31	
mali žagar <i>M. albellus</i>									1			87	3	7	5		2	
srednji žagar <i>M. serrator</i>																		
veliki žagar <i>M. merganser</i>	1	14	17	5	9	2		13	1			45		7	10			
orel belorepec <i>H. albicilla</i>															1			
mokož <i>R. aquaticus</i>																34		
zelenonoga tukalica <i>G. chloropus</i>							1					2			1	32		
črna liska <i>F. atra</i>	37	42	20	1		48	153	209	258		80	591		48	342	48	616	2
pikasti martinec <i>T. ocropus</i>								2	4						13	2		
kozica <i>G. gallinago</i>																7		
rečni galeb <i>L. ridibundus</i>							675					1730					67	
sivi galeb <i>L. canus</i>												780					8	
rumenonogi galeb <i>L. cachinnans</i>												121					31	
mali galeb <i>L. minutus</i>												17						
povodni kos <i>C. cinclus</i>																		
vodomec <i>A. atthis</i>								3	1			1			1	1		
SKUPNO / TOTAL	95	205	212	22	27	1243	1340	878	375	104	186	13224	84	666	1534	268	1584	186

1) Drava: zajezitev HE Dravograd / T. Vrhovnik, D. Vrhovnik, 2) Drava: zajezitev HE Vuzenica / D. Vrhovnik (10 sivih čapelj na prenočišču / 10 Grey Herons at roost site), 3) Drava: zajezitev HE Vuhred / F. Bračko, D. Vrhovnik, I. Stražišnik, S. Repnik, N. Okrogelnik, D. Markač, B. Bobovnik, K. Kure, J. Grebenc, D. Breznik, j. Grögl, 4) Drava: zajezitev HE Ožbalt / F. Bračko, 5) Drava: zajezitev HE Fala / F. Bračko, 6) Drava: zajezitev HE Mariborski otok / J. Smole, F. Bračko, 7) Drava: zajezitev Melje / J. Smole, D. Remsko, A. Adam, L. Božič (galebi preštetni na prenočišču / gulls counted at roost site), 8) Stara Drava: Melje - Starše / L. Božič, D. Remsko, A. Adam, T. Pavič, M. Govedič, 9) Stara Drava: Starše - Ptuj / D. Kerček, M. Kerček, 10) Drava: kanal Melje - Zlatoličje / M. Vamberger, R. Premzl, 11) Drava: kanal Zlatoličje - Ptuj / S. Burjan, 12) Drava: Ptujsko jezero / D. Denac, D. Bombek, Štumberger (štetje galebov na prenočišču / gulls counted at roost site), 13) Drava: kanal Markovci - Formin / B. Štumberger, 14) Drava: kanal Formin - Ormož / B. Štumberger, 15) Stara Drava: Markovci - Ormož / B. Štumberger, M. Govedič, 16) Hajdinska in Tumiška studenčnica / L. Božič, B. Štumberger (velike bele čaplje na prenočišču / Great White Egrets counted at roost site), 17) Drava: Ormoško jezero / D. Denac, 18) Stara Drava: jez v Ormožu - Središče ob Dravi / B. Kočevar, 19) Stara Drava: mrtvice med Ormožem in Središčem / B. Kočevar, 20) Meža: Črna - Koprivna in izliv Kotule / T. Hercog, I. Mlačnik, 21) Pesnica: Pesnica - Jezero sp. Pernica / B. Mencinger, Hočka gramoznica / S. Bačani, 22) Pesnica: Jezero zg. Pernica / B. Mencinger, A. Bibič, F. Andre, 23) Pesnica: Jezero Pristava / A. Bibič, F. Andre, 24) Pesnica: Jezero Pristava - Gočova / T. Fišer, A. Bibič, F. Andre, 25) Pesnica: Gočova - Sp. Velovlek / F. Janžekovič, 26) Pesnica: Sp. Velovlek - Muta (Gorišnica) / K. Štumberger, 27) Pesnica: Muta (Gorišnica) - izliv (Ormož) / D. Bombek, 28) Dravinja: Zreče -

Tabela 3: Rezultati štetja vodnih ptic na števnem območju Drave

Table 3: Results of the waterfowl counts carried out in the Drava region

štetja, upošteva posebnosti na vsakem števnem območju, organizirali hkratno jutranjo in večerno štetje. Na nekaterih števnih območjih smo hkratno štetje ponovili tudi do trikrat. Seznam s prenočišči kormoranov je arhiviran na DOPPS. Prešteli smo 3942 velikih kormoranov. V primerjavi z januarskimi štetji iz prejšnjih dveh let je to število večje. Medtem ko je bilo na vseh števnih območjih v državi

število kormoranov pričakovano, je bilo na reki Dravi prešteti več ptic. Tako velika števila so bila z Drave poznana le ob koncu zime, ko se prične selitev. Na to kažeta tudi veliko število in vrstna sestava galebov, prešteti po vsej državi. Nasprotno pa so bila na števnem območju Notranske in zlasti Primorske števila skoraj vseh vrst vodnih ptic majhna. Razlogov za to ne poznamo.

19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	SKUP. TOTAL
17											1			5					19	2			21
					1	1		2									2	2					587
1	5	1	3		2		7	5	2	2	7	2	3		1	6	1	5		2		1	1695
																							68
																							229
																							1
					500																		503
3																1					2		408
11	12	4		10		212	1	6	2	81	209	4	31	6	26			2	26	27	23	15	10828
						8																	1111
																							5
																							9
																							4
																							1
																							486
																							728
																							2
											1												618
											2												105
				3		1																	2
																							128
																							1
											2												36
13							2								8								46
											1												2508
2																							22
																							9
																							2472
																							788
																							152
																							17
																						1	1
																							14
47	24	5	3	13	503	222	10	16	4	83	220	6	34	11	35	7	3	9	45	31	25	17	23606

Draž vas (avtocesta) / E. Vodenik, **29** Dravinja: Draža vas (avtocesta) - Zg. Poljčane / D. Kušter, **30** Dravinja: Zg. Poljčane - Štatenberg / A. Kunst, **31** Dravinja: Štatenberg - Breg / V. Tucovič, **32** Dravinja: Breg - Bolečka vas / I. Vreš, **33** Poljskava: jez Burg v Tržcu / K. Božičko, **34** Trije ribniki z mestnim parkom (Maribor) in travnik pri Pekrah / T. Koren, A. Tomažič, M. premrzi, D. Šenekar (siva čaplja na travniku / Grey Heron in meadow), **35** Rački ribniki / A. Šorgo, T. Pfeifer, J. Vrbančič, R. Koradžija, S. Bačani (5 sivih čapelj na polju pri Razvanju / 5 Grey Herons in field near Razvanje), **36** Potok Čmec: Požeg - Stražgonjca / T. Pfeifer, J. Vrbančič, **37** Zadrževalnik Medvedce / S. Bačani, R. Jeromel (zadrževalnik pretežno izpraznjen / impounding reservoir almost discharged), **38** Gramoznica Muretinci (sredi polja) / A. Kosec, **39** Potok Trnava: Središče ob Dravi - Drava / B. Kočever, **40** Gramoznici na obreškem polju (Obrež) / B. Kočever, **41** Ribnik Jernejček (Zbelovo) / H. Roman, BREZ VODNIH PTIC / NO WATERFOWL: Betnavski ribik / J. Verbančič, T. Pfeifer (ribnik zaledenel / pond frozen over), Gramoznici pri Šikolah / T. Pfeifer, J. Vrbančič, Slivniški ribniki / S. Bačani, T. Pfeifer, J. Vrbančič, Ribnik v Hotinji vasi in zalita gramoznica / R. Premzl, Kaskadni ribniki pri Vurberku / F. Janžekovič, Ribnik Podvinci / D. Bombek, Ribnik Savci / D. Bombek, A. Kosec, Glinokopni ribniki pri Pragerskem / S. Bačani, T. Pfeifer, J. Vrbančič, Hočka gramoznica / S. Bačani, Jezero Požeg / S. Bačani, J. Vrbančič, T. Pfeifer, A. Šorgo, R. Koradžija, Gramoznica Tržec / B. Štumberger, Pesnica: državna meja - Pesnica / A. Bibič, F. Andre, Pesnica: Jezero sp. Pernica - Jezero Pristava / A. Bibič, F. Andre, Pesnica: Jezero Komarnik / A. Bibič, F. Andre, Pesnica: Jezero Radehova / A. Bibič, F. Andre, Kaskadni ribniki Hrastovec / A. Bibič, F. Andre, Jezero Gradišče / A. Bibič, F. Andre

VRSTA / LOKALITETA SPECIES / LOCALITY	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	SKUP. TOTAL
mali ponirek <i>T. ruficollis</i>					1				2	6									2	11
čopasti ponirek <i>P. cristatus</i>									35											35
veliki kormoran <i>P. carbo</i>					410															410
velika bela čaplja <i>E. alba</i>				1																1
siva čaplja <i>A. cinerea</i>	7	5	5	13	19	25	3	18	1	9		10		14		6	1	7	9	152
labod grbec <i>C. olor</i>			1	1			2	1	2		15									22
krehlja <i>A. crecca</i>										70								15		85
navdna žvižgavka <i>A. penelope</i>			1																	1
mlakarica <i>A. platyrhynchos</i>	17	16	71	599	179	295		88	149	50		30	232	36	2	8	33	20	53	1878
sivka <i>A. ferina</i>									12											12
čopasta črnica <i>A. fuligula</i>									9											9
mali žagar <i>M. albellus</i>									1											1
črna lisca <i>F. atra</i>		2	1	1					195	80							2			281
rečni galeb <i>L. ridibundus</i>									65											65
sivi galeb <i>L. canus</i>									14											14
vodomec <i>A. atthis</i>	1		4		1	2		1			1							1	1	12
povodni kos <i>C. cinclus</i>	19	3			2									1	8					33
SKUPNO / TOTAL	44	26	83	615	612	322	5	108	485	215	15	41	232	51	10	14	36	28	80	3022

1) Savinja: Solčava - Ljubno / T. Kladnik, 2) Savinja: Ljubno - Mozirje / M. Cerar, 3) Savinja: Mozirje - Dobrteša vas / M. Cerar, M. Petkovšek, D. Vengust, 4) Savinja: Dobrteša vas - Celje / D. Vengust, M. Kronovšek, M. Kosi, E. Čater, J. Ocvirk, 5) Savinja: Celje - Laško / V. Andoljšek, J. Ocvirk, Z. Podhraški, 6) Savinja: Laško - Zidani most / J. Senegačnik, Z. Borovšek, J. Gorišek, D. Kopriva, M. Gobec, 7) Vrbje pri Žalcu (napolnjen 30%) / M. Kronovšek, M. Kosi, 8) Žovneško jezero (Braslovče) / M. Cerar, 9) Plevelovo jezero (Velenje) / D. Vengust, B. Pokorny, 10) Družmiško jezero (Šoštani) / B. Pokorny, 11) Šmartinsko jezero (Šmartno) / M. Jurak, 12) Slivniško jezero (Šentjur pri Celju) / J. Senegačnik, 13) Deponija cinkarniških odpadkov ("akumulacija" S od vasi Vrhe) / F. Rebeušek, M. Novak, 14) Dreta: Nova Štifta - Nazarje / M. Kladnik, 15) Lučnica (celoten tok) / T. Kladnik, 16) Hudinja: Socka - Vojnik / M. Jurak, 17) Hudinja: Vojnik - izliv v Voglajno / A. Šekoranja, 18) Ložnica: Brezje (Confidenti) - izliv v Hudinjo / F. Rebeušek, 19) Voglajna: Štore - izliv v Savinjo / F. Rebeušek, BREZ VODNIH PTIC / NO WATERFOWL: Deponija cinkarniških odpadkov ("akumulacija Bukovžlak") / A. Šekoranja, Ribniki pri Goričici (Blagovna) / F. Rebeušek, Potok Lava in Struga (delni pregled) / M. Kronovšek, M. Kosi

Tabela 4: Rezultati štetja vodnih ptic na števničnem območju Savinje

Table 4: Results of the waterfowl counts carried out in the Savinja region

VRSTA / LOKALITETA SPECIES / LOCALITY	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	SKUP. TOTAL
mali ponirek <i>T. ruficollis</i>	7	7	1		8				1	2	13	65	32	32	76	33	7	3	10		6			3	15			289
čopasti ponirek <i>P. cristatus</i>		2											6	6		5			1									14
veliki kormoran <i>P. carbo</i>			406															190						32				628
velika bela čaplja <i>E. alba</i>			1		1																							7
siva čaplja <i>A. cinerea</i>	1	3	11	12		5	1	11	3	4	8	27	1	3	7	16			2		1			1				
labod grbec <i>C. olor</i>		23												1	3	4	100	7	28		4	11	3	2	16		4	163
njivska gos <i>A. fabalis</i>									1																			166
krehlja <i>A. crecca</i>																												1
mlakarica <i>A. platyrhynchos</i>	4	61	39	26	1	113	3	10	33	84	17	27	48	42	233	92	142	320	49	85	39	16	5	33		4	11	1537
sivka <i>A. ferina</i>		8			4				2						1	14												29
čopasta črnica <i>A. fuligula</i>		5																5										10
zvonec <i>B. clangula</i>		6																										6
mokož <i>R. aquaticus</i>																												1
zelen. tukalica <i>G. chloropus</i>																												10
črna lisica <i>F. atra</i>		106																										449
kozica <i>G. gallinago</i>																												8
rečni galeb <i>L. ridibundus</i>		4		1																								9
sivi galeb <i>L. canus</i>																												1
vodomec <i>A. atthis</i>	1	1	1							8										3	1	2	1	1			2	12
povodni kos <i>C. cinclus</i>																												18
SKUPNO / TOTAL	13	226	460	39	14	119	4	21	36	92	35	72	116	186	394	224	278	586	116	102	57	27	8	88	25	4	18	3360

1) Sava: Zagorje - Zidani Most / S. Merzdovnik, B. Vrabčič, 2) Sava: zajezitev HE Vrhovo / D. Klenovšek, P. Požun, M. Drstvenšek, M. Železnik, M. & J. Gobec (vse sive čapljje na polju), 4) Sava: Sevnica - Krško / D. Klenovšek, P. Požun, M. Drstvenšek, M. Železnik, M. Brežice (z gramoznico v Vrbinji) / D. Klenovšek, P. Požun, M. Drstvenšek, M. Železnik, H. Oršanič, 6) Sava: Brežice - državna meja / H. Oršanič, M. Zobarič, 7) Ribnik Mačkovec pri Brestanici / D. Klenovšek, P. Požun, M. Drstvenšek, M. Železnik, 8) Sotla: Rogaska - Sedlarjevo (s Sotelskim jezerom) / K. & Z. Podhraški, 9) Sotla: Sedlarjevo - Orešje / K. & Z. Podhraški, A. Martini, 10) Sotla: Orešje - izliv v Savo / A. Martini, V. Balon, M. & M. Vranetič, A. Rajterič, 11) Krka: Šmihel - Žužemberk / E. Glavič, M. Kustrin, T. Plot, E. Blatnik, 12) Krka: Žužemberk - Soteska / M. Kurnelj, G. Hrovat, F. Ocvirk, 13) Krka: Soteska - Vavta vas / E. & G. Reinkober, F. Ocvirk, 14) Krka: Vavta vas - Srebrniče / D. Pavlin, 15) Krka: Srebrniče - Ločna / Z. & A. Čuk, G. Kren, U. Gnidovec, K. Mihalič, G. Rogič, J. Grahek, P. Popovič (4 sive čapljje na polju), 16) Krka: Ločna - Stranje / M. Jenko, M. & P. Jazbec, R. Šinkovec, A. Florjančič, M. Kastelic, A. Kožuh, A. Matič, U. Zupanc, L. Belar, D. Vidič, J. Pečnik, R. Šinkovec, M. Turk, I. Ivancič, U. Vide, A. Mohar, 17) Krka: Stranje - Koprivnik / S. & M. Cizel, S. Klemenčič, J. Bračička, T. & S. Žirko, L. retelj, 18) Krka: Koprivnik - Pobočje / M. Pustoslemšek, A. Hudoklin, M. Bračička, 19) Krka: Pobočje - Čatež (izliv v Savo) / A. Hudoklin, A. Oštrbenk, V. Lopatič, M. Prah, M. Truden, B. Tomše, N. Gorišek, J. Komočar, T. Tomše, P. Glušič, U. Zakovšek, A. Cimski, M. Bizjak, 20) Temenica: zgornji del nad Vrhom pri Šentlovrencu in Zjalo - Goriška vas / E. Mežan, M. Kastelic & 24 učencev OŠ Mira Peč, 21) Radulja: Zalog - Dobrava / M. Cizel, S. Jožef, 22) Lahinja: pri Črnomlju / P. Babor, A. Pavlovič, 23) Kolpa: Osilnica - Petrina / S. Pelc, S. Lavrič, 24) Kolpa: Petrina - Radenci in Adlešiči - Podzemelj / M. Mastrl, M. Perušek, A. Pavlovič, 25) Ribnica: izvir - ponor / M. Perušek, 26) Rinja: Livold - Dolga vas / J. Tratnik, 27) Laknica: Zbure / F. Jožef, Toplica: Šmar. toplice - izliv v Krko / B. Košak, BREZ VODNIH PTIC: Rudniško jezero / M. Masterl, M. Perušek, Reško jezero (Kočevska reka) / M. Perušek, Glinokopna jezera (Prelesje pri Mimi) / S. & J. Kolenc, Podzemelj - kopališče / M. Škrinjar (v letu 2 velika kormorana 2 Great Cormorants in flight)

Tabela 5: Rezultati štetja vodnih ptic na števem območju spodnje Save

Table 5: Results of the waterfowl counts carried out in the Lower Sava region

VRSTA / LOKALITETA SPECIES / LOCALITY	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26 SKUP. TOTAL	
mali ponirek <i>T. ruficollis</i>	1	5	1	11		4		71	4	2	2			1				10	15	16	37	30		2		212	
čopasti ponirek <i>P. cristatus</i>	1		19	1			2	1		1																25	
veliki kormoran <i>P. carbo</i>					73							104	480													657	
velika bela čaplja <i>E. alba</i>	15		2	7	1			1	38	4	14	5	35	1	14	7	1	2	2	1	3	27		1	14	1	
siva čaplja <i>A. cinerea</i>																										66	
labod grbec <i>C. olor</i>	4	15				2	3	38	3	1																41	
nav. žvižgavka <i>A. penelope</i>								4	9		2									26						13	
krehlja <i>A. crecca</i>											1							8		3	1					13	
mlakarica <i>A. platyrhynch.</i>	84	59	290	55	54	80	97	83	79	185	48	91	496	3	8	16		21	53	71	474	37	21	92		2497	
dolgorepa raca <i>A. acuta</i>																		5			3					3	
sivka <i>A. ferina</i>			2	7		2	31	23													1					71	
čopasta črnica <i>A. fuligula</i>				4		42																				46	
zvonec <i>B. clangula</i>				3		16	10																			29	
veliki žagar <i>M. merganser</i>						21	29	4	17																	71	
mokož <i>R. aquaticus</i>																				27	2	1				30	
zelen. tukalica <i>G. chloropus</i>																				14	33	10	13	6	4	80	
črna lisca <i>F. atra</i>	29		103	20		5		219	1									17	17	15	56	41	1			524	
pikasti martinček <i>T. ochropus</i>																						1				1	
kozica <i>G. gallinago</i>									1																	1	
sloka <i>S. rusticola</i>					1																					1	
rečni galeb <i>L. ridibundus</i>							19													10						1	
sivi galeb <i>L. canus</i>										1								1	1	1	1	1	1			9	
vodomec <i>A. althius</i>			38			1		1				2														1	
povodni kos <i>C. cinclus</i>					2				1												1					42	
SKUPNO / TOTAL	130	106	432	108	131	173	195	450	144	196	65	200	1018	5	22	23	1	78	174	119	601	142	22	104	14	1	4654

1) Bohinjsko jezero / T. Mihelič, 2) Sava Bohinjka: Bohinjsko jezero - Log in Ribno - sotočje obeh Sav / T. Mihelič, 3) Blejsko jezero / T. Jančar, 4) Sava Dolinka: zajezitev HE Moste / T. Jančar, 5) Sava Dolinka: Breg - Radovljica (sotočje obeh Sav) - Globoko / M. Klinar, T. Jančar, T. Mihelič (52 mlakaric na Šobčevem bajeju / 52 Mallards at Šobčev bajej), 6) Sava: Gornja Sava (Kranj) - Jama / H. Ciglič, M. Žnidaršič, B. Rubinič, 7) Sava: Jama - HE Mavčiče (Trbojsko jezero) / H. Ciglič, M. Žnidaršič, S. Hafner, V. Logar, 8) Sava: zajezitev HE Medvode (Zbiljsko jezero) / M. Žnidaršič, M. Trebušak, 9) Sava: HE Medvode - Črnuče (most) / M. Trebušak, A. Vrežec, S. Strgulc, J. Petermel, 10) Sava: Črnuče (most) - Šentjakob (most) / D. Fekonja, B. Perko, Z. Matelič, 11) Sava: Šentjakob (most) - sotočje z Ljubljani / P. Trontelj (13 sivih čapelj na travnikih in njivah / 13 Grey Herons in meadows and fields), 12) Sava: sotočje z Ljubljani / P. Trifunovič, 15) Tržiška Bistrica: Retnje - Smuk / V. Lukanc, 16) Sava: Jevnica - Breg pri Litiji / K. Senegačnik, Z. Vahčić, D. Fekonja, 14) Ribnik Črnelo (Radomlje) / P. Trifunovič, 15) Tržiška Bistrica: Retnje - Smuk / V. Lukanc, 16) Poljanska Sora: izvir - Selo (Žiri) / P. & M. Jereb, 17) Čukov bajej (Bobovek) / S. Sladič, 18) Ljubljana: Vrhnik - Bevke / D. Tome, T. Remžgar, 19) Ljubljana: Bevke - Podpeč / E. Vukelič, M. Jankovič, 20) Ljubljana: Podpeč - Prule / R. Tekavčič, F. Stražišar, M. Mrak, 21) Ljubljana (z Grubarjevim prekopom): Prule - Fužine (most) / B. Majstorovič, R. Tekavčič, V. Ocvirk, 22) Ljubljana: Fužine (most) - izliv v Savo / B. Majstorovič, 23) Gradašnica: Gaberje - dolgi most (Ij.) / J. Osredkar, 24) Iščica: izvir - izliv / T. Potočar - Korošec, K. Senegačnik, F. Koščak, 25) Živalski vrt mesta Ljubljane / I. Pavlin, 26) Kamniška Bistrica: Radomlje / M. Gorza, BREZ VODNIH PTIC / NO WATERFOWL: Koseški bajej / S. Osle, Mali plac pri Bevkah (močvirna mlaka) / M. Štivan, K. Hvalica, Potok Curnovec: Vnanje Gorice - Ljubljana / M. Mrak, Rakitniško jezero (Krim) / A. Vrežec

Tabela 6: Rezultati štetja vodnih ptic na števnem območju zgornje Save

VRSTA / LOKALITETA SPECIES / LOCALITY	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	SKUP. TOTAL
mali ponirek <i>T. ruficollis</i>		1			2				1	2	3				4	13
čopasti ponirek <i>P. cristatus</i>	1								3	2	9		5		1	21
veliki kormoran <i>P. carbo</i>		1				12					110		8			131
velika bobnarica <i>B. stellaris</i>													2			2
mala bela čaplja <i>E. garzetta</i>										1			1			2
velika bela čaplja <i>E. alba</i>								1					1			2
siva čaplja <i>A. cinerea</i>			1	2		5	2	1	4		3	1	14		3	36
labod grbec <i>C. olor</i>									6							6
mandarinka <i>A. galleriulata</i>							1									1
krehlja <i>A. crecca</i>													2			2
mlakarica <i>A. platyrhynchos</i>	880		11	35		38	91	1	118	64	32	7	40	50	11	1378
sivka <i>A. ferina</i>									17	2				4		23
čopasta črnica <i>A. fuligula</i>									1							1
zvonec <i>B. clangula</i>	6															6
mali žagar <i>M. albellus</i>	10															10
zelenonoga tukalica <i>G. chloropus</i>															3	3
črna liska <i>F. atra</i>	12										14			14	6	46
kozica <i>G. gallinago</i>								2						1		3
rumenonogi galeb <i>L. cachinnans</i>											6	17			1	24
rečni galeb <i>L. ridibundus</i>	1	1		2										1	2	7
vodomec <i>A. atthis</i>						5		1			2					8
povodni kos <i>C. cinclus</i>						1				2			8			11
SKUPNO / TOTAL	910	3	12	39	2	61	94	6	150	73	179	25	62	89	31	1736

1) Cerkiško jezero / L. Kebe, J. Dragolič, 2) Unica (Planinsko polje): Planina - Laze / J. Stergaršek, 3) Potok Stržen / P. Glavič, S. Polak, 4) Akumulacija Mola (Ilirska Bistrica) / B. Surina, 5) Akumulacija Klivnik / B. Surina, M. Vovk, 6) Reka: Vremška dolina - Podgora (Ilirska Bistrica) / B. Surina, 7) Pivka: Postonjska jama - AC (most) - / S. Polak, B. Peternelj, 8) Potok Reka: mejni prehod Neblo - Snežeče / A. Figelj, 9) Soča: Tolmin - Most na Soči / P. Grošelj, j. Kavčič, 10) Soča: Most na Soči - Solkan / P. Grošelj, M. Bone, 11) Zadrževalnik Vogršček / D. Bon, P. Grošelj, M. Bonutti, A. Rijavec, Z. Škodnik, R. Gregorič, L. Kebe, 12) Zajetje za tovarno Keramex (Volčja Draga) / R. Gregorič, L. Kebe, 13) Idrija: Idrija - Spodnja Idrija (7 km) / P. Grošelj, 14) Vipava: Miren - Renče (z glinokopom Renče in mrtvico Vipave pri Renčah) / M. Devetak, P. Grošelj, 15) Vipava: Renče - Zalošče / L. Kebe, R. Gregorič, A. Rijavec, BREZ VODNIH PTIC / NO WATERFOWL: Petelinsko jezero / S. Polak, P. Pavlič, Palško jezero (suho) / S. Polak, P. Pavlič, Potok Perilo in močvirje pri Obrovu / M. Vovk, Ribnik pri Neblu, / A. Figelj

Tabela 7: Rezultati štetja vodnih ptic na števnem območju Notranjske in Primorske

Table 7: Results of the waterfowl counts carried out in the Notranjska and Primorska regions

Poročila o preganjanju in streljanju vodnih ptic so prispela iz petih števnih območij; najokrutnejša iz Drave. Tu so npr. lovci-ribiči že ustreljenim kormoranom rezali celo glave. Dejanje je dokumentirano.

ZAHVALA

Nepozaben je občutek ob misli, da v istem trenutku in kot na povelje tristo kolegov tiho, marljivo, previdno in natančno hodi vzdolž slovenskih vodotokov in stoječih voda; da ja ne bi spregledali ali preplašili kakšne ptice! Tudi letošnje januarsko štetje vodnih ptic (IWC) smo opravili s prostovoljnimi koraki, dolgimi na stotine kilometrov. Z njimi sporočamo resnico o vodnih pticah. Vsem udeležencem štetja gre prirčna zahvala za opravljeno delo. Ta pa velja tudi za družbo

Mobitel, ki je ponovno podprla štetje vodnih ptic, dvanajsto zapored.

Poročevalci štetja po števnih območjih:

Bojan Weitzer, Drago Zorko, Franc Kosi, Branko Bakan, Branko Vajndorfer, Bernarda Raščan, Viktor Nemec, Igor Šetinc, Bernarda Novak, Franjo Sušec, Ernest Bedič, Franc Geder, Marjan Vaupotič, Janez Kolenko, Jožef in Jože Gönc, Željko Šalamun (**Mura**), Tim in Davorin Vrhovnik, Franc Bračko, Breda Bobovnik, Nejc Okrogelnik, Doris Markač, Katja Kure, Jerneja Grögl, Jure Grebenc, Domen Breznik, Igor Stražišnik, Sonja Repnik, Franc Janžekovič, Bojana Mencinger, Darja Remsko, Andrej Adam, Smiljan Bačani, Rajko Koražija, Jakob Smole, Danilo Kerček, Matjaž Kerček, Suzana Burjan, Tadej Trstenjak, Miroslav Vamberger, Rudi Premzl, Luka

VRSTA / LOKALITETA SPECIES / LOCALITY	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	SKUP. TOTAL
rdečegrlji slapnik										1									1
polarni slapnik	22	13	1		12														48
mali ponirek	21	2			1	5				12	5					1			47
čopasti ponirek	30	8	17		18		1	4	15	10		10	7	20					140
sivogrlji ponirek		1																	1
črnogrlji ponirek	28	6	5		16		1	5	4	2		1	10	12					90
veliki kormoran	220	2			26		1		5	3	3	10	1	15					286
vranjek					5									1					6
mala bela čaplja	70				6	19	2				4	1		1					103
velika bela čaplja	15																		15
siva čaplja	44					2				1	13	7		5	2				74
labod grbec	1																		1
duplinska gos	9										2								11
navadna žvižgavka	670										5	10	12						697
konopnica	34																		34
reglja												1							1
reglja	1190										514		5						1709
mlakarica	450			16		34					119	30		25					674
dolgorepa raca	5																		5
raca žličarica	14										76								90
sivka	2																		2
čopasta črnica	3																		3
rjavka	1																		1
srednji žagar	22	3	1				2	7	10			12	9	26					92
mokož											3								3
zelenonoga tukalica						1				7		5			1	2			18
črna liska	1390			2		103					380								1873
navadna prosenka	2																		2
priba	112										4								116
mali prodnik	2																		2
spremenljivi prodnik	86																		86
togotnik	1																		1
veliki škurh											4								4
črni martinec	1																		1
rdečenogi martinec	147											5		7					159
močvirski martinec											1								1
mali martinec	3				1	2					1								7
kozica	32										5								37
črnohlavi galeb	1		1			2													4
rečni galeb	350	16	31	19	53	152	4	104		45	732	45	1	210			210	105	2077
sivi galeb	5					30				7									42
rumenonogi galeb	345	5	29		78	3	28	12		15	37	1		50			178	230	1011
kričava čigra		4	2		12					3									21
vodomec	8		1		2	4					2								17
SKUPNO / TOTAL	5336	60	88	37	230	357	39	132	34	106	1910	138	33	384	3	3	388	335	9613

1) Sečoveljske soline z obalnim morjem / B. Rubinič, **2)** Ob morju: konec Sečoveljskih solin - Rt Bernardin / A. Vrezec, T. Plazar, B. Rubinič, **3)** Ob morju: Rt Bernardin - Rt Madona / A. Vrezec, T. Plazar, **4)** Fiesa - jezero / A. Vrezec, T. Plazar, **5)** Ob morju: Rt Madona - Rtič Strunjan / A. Vrezec, T. Plazar, **6)** Strunjanske soline / L. Cencič, A. Vrezec, T. Plazar, **7)** Ob morju: Rtič Strunjan - Rtič Kane / A. Vrezec, T. Plazar, **8)** Ob morju: Rtič Kane - Rtič Viližan / A. Vrezec, T. Plazar, **9)** Ob morju: Rtič Viližan - Žusterna / B. Rubinič, **10)** Ob morju: Žusterna - Luka Koper / A. Vrezec, **11)** Škocjanski zatok / D. Šere, R. Tekavčič, B. Kocjančič, V. Davidovič, **12)** Ob morju: Luka Koper - Zatok Polje (svetilnik) / B. Lipušek, B. Mozetič, D. Šuštaršič, **13)** Ob morju: Zatok Polje (svetilnik) - Mladinsko zdravilišče / B. Mozetič, B. Lipušek, D. Šuštaršič, **14)** Ob morju: Mladinsko zdravilišče - mejni prehod Lazaret / B. Lipušek, B. Mozetič, D. Šuštaršič, **15)** Rižana: izvir - izliv / I. Geister, **16)** Dragonja: mrtvi rokav med novo strugo in Dmico / I. Geister, **17)** Dvori nad Sv. Antonom (smetišče) / I. Geister, **18)** Dragonja (smetišče) / I. Geister, BREZ VODNIH PTIC / NO WATERFOWL: Jagodje (smetišče) / I. Geister

Tabela 8: Rezultati štetja vodnih ptic na števnem območju Primorja

Table 8: Results of the waterfowl counts carried out in Slovene coastal waters and their appertaining wetlands

Božič, Darja Slana, Katja Kovačič, Barbara Kurež, Damijan Denac, Dominik Bombek, Borut Štumberger, Karmen Štumberger, Boris Kočevar, Jože Vrbančič, Tatjana Pfeifer, Marijan Govedič, Andrej Šorgo, Erik Vodenik, Danica Kušter, Albin Kunst, Vladka Tucovič, Iztok Vreš, Roman Hajdnik, Andrej Bibič, Florance Andre, Tanja Fišer, Ivan Mlačnik, Katja Božičko, Tatjana Koren, Aleš Tomažič, Matjaž Premzl, Anton Kosec, Tihomir Pavič, Nina Marčič, Tadej Hercog, Rene Jeromel, Didie Šenekar (**Drava**), Tone Kladnik, Milan Cerar, Matej Petkovšek, Miha Kronovšek, Mojmir Kosi, Egidij Čater, Janez Ocvirk, Vinko Andoljšek, Rajko Čater, Karel Dačman, Janez Senegačnik, Jože Gorišek, Zoran Borovšek, Drago Kopriva, Denis Vengust, Boštjan Pokorny, Miro Jurak, Marija Sodja - Kladnik, Tone Kladnik, Aleš Šekoranja, Franc Rebeušek, Marjan Novak (**Savinja**), Tomaž Jančar, Tomaž Mihelič, Miha Klinar, Aleš Smolej, Henrik Ciglič, Simona Strgulc, Dare Fekonja, Peter Trontelj, Dare Šere, Valerija Strežek, Janez Leben, Zlata Vahčič, Katarina Senegačnik, Sandi Hafner, Vesna Logar, Jernej Peternel, Borut Perko, Zalka Matelič, Martin Ješe, Peter Trifunovič, Vida Lukanc, Peter in Matevž Jereb, Stanislav Sladič, Matic Gorza, Marko Trebušak, Miha Žnidaršič, Eva Vukelič, Davorin Tome, Tomaž Remžgar, Marko Jankovič, Rudolf Tekavčič, Jožef Osredkar, Savo Despotovič, Boža Majstorič, Valentina Ocvirk, Milica Štivan, Terezija Potočar - Korošec, Franci Koščak, Irena Pavlin, Franc Stražišar, Marija Mrak, Sava Osole (**zgornja Sava**), Stanko Merzdovnik, Branko Vrabič, Marjan in Jolanda

Gobec, Dušan Klenovšek, Peter Požun, Marko Drstvenšek, Matic Železnik, Darko Brglez, Hrvoje Oršanič, Miroslav Zobarič, Karmen in Zdravko Podhraški, Anton Martini, Vladimir Balon, Mitja Vranetič, Milena Vranetič, Andrej Rajterič, Stanko Pelc, Stanko Lavrič, Marko Mastrl, Miro Perušek, Emil Glavič, Mateja Kustrin, Tina Plot, Marko Petje, Edvard Blatnik, Marjan Kumelj, Gregor Hrovat, Erna in Günter Reinkober, Dušan Pavlin, Zdravko in Angela Čuk, Marjan Jenko, Marina in Primož Jazbec, Rok Šinkovec, Anton Florjančič, Matjaž Cizel, Slavka Cizel, Sabina Klemenčič, Mojmir Pustoslemšek, Andrej Hudoklin, Anja Oštrbenk, Maja Truden, Barbara Tomše, Nataša Gorišek, Jaka Komočar, Tamara Tomše, Pamela Glušič, Uroš Zakovšek, Anja Cirnski, Matjaž Bizjak, Silva in Janez Kolenc, Lojze Bavdež, Polde Babor, Miro Škrinjar, Ernest Mežan, OŠ Mirna Peč (28 poročevalcev), Janez Tratnik, Franci Jožef, Blaž Košak, Sabina Jožef, Franc Ocvirk, Ante Pavlovič, Vlado Lopatič, Matic Prah, Jože Pečnik, Gašper Kren, Uroš Gnidovec, Marinka Kastelic, Klemen Mihalič, Anže Kožuh, Gregor Rogič, Andrej Matič, Urban Zupanc, Jakob Grahek, Luka Berus, David Vidic, Majda Bračika, Jože Bračika, Rok Šinkovec, Miro Turk, Irena Ivančič, Urška Vide, Aleš Mohar, Pia Grahek, Julija Popovič, Tamara in Sašo Žinko (**spodnja Sava**), Leon Kebe, Radoš Gregorič, Jošt Stergaršek, Peter Grošelj, Darjo Bon, Jožica Kavčič, Mitja Bonutti, Aljaž Rijavec, Zoran Škodnik, Marko Devetak, Slavko Polak, Boštjan Surina, Mia Vovk, Branko Peternelj, Peter Pavlič, Miran Bone, Andrej Figelj, Jurij Mikuletič (**No-**

Slika 8: Mali ponirek Little Grebe *Tachybaptus ruficollis*, 1. 12. 1997, Žovnek (M. Vogrin)

trajska in Primorska), Borut Rubinič, Al Vrezec, Janja Plazar, Lenart Cenčič, Borut Kocjančič, Vasja Davidovič, Iztok Geister, Borut Mozetič, Bogdan Lipušek, Dušan Šuštarčič, Dare Šere in Rudi Tekavčič (**Primorje**); opravičil se je Mitja Reiner.

LITERATURA

ŠTUMBERGER, B. (1997): Rezultati štetja vodnih ptic v januarju 1997 v Sloveniji. *Acrocephalus* 80-81 (18): 29-39.

ŠTUMBERGER, B. (1998): Rezultati štetja vodnih ptic v januarju 1998 v Sloveniji. *Acrocephalus* 87-88 (19): 36-48.

POVZETEK

Štetja vodnih ptic med 16. in 17. januarjem 1999 (IWC) se je v Sloveniji udeležilo 281 popisovalcev. Na osnovi 491 poročil je bila na sedmih števni območij v državi prešteti 49.800 vodnih ptic. Ugotovljenih je bilo 57 različnih vrst. Kvantitativno so bile za vodne ptice najpomembnejša števna območja Drave, sredozemskih mokrišč z obalnim morjem in zgornje Save. Najštevilnejša vrsta med štetjem je bila raca mlakarica, sledili pa so ji črna liska, rečni galeb, veliki kormoran, njivska gos, krehlja, rumenonogi galeb in mali ponirek. Med štetjem so bile stoječe vode v notranjosti države pretežno zaledenele, ob morju in Primorskem pa ne. Tekoče vode in velike pretočne akumulacije na rekah so bile brez ledu.

SUMMARY

In the waterfowl census carried out in **Slovenia on January 16th and 17th 1999** (IWC), 281 observers took part. On the basis of 491 reports, 49,800 aquatic birds belonging to 57 different species were registered in seven count areas. The greatest number of these birds were counted in the Drava area, in the coastal waters with their appertaining Mediterranean wetlands, and in the Upper Sava area. The most numerous species during the census was the Mallard, followed by the Common Coot, Black-headed Gull, Great Cormorant, Bean Goose, Common Teal, Yellow-legged Gull and Little Grebe. Only standing waters in the interior of the country were more or less frozen over. On the coast and in the Primorska region there was no ice, the same as on running waters and great river reservoirs elsewhere.

Borut Štumberger, 2282 Cirkulane 41

Podoba žerjava v grbu Rač Crane's image in the coat of arms of Rače

Milan VOGRIN

UVOD

Žerjav *Grus grus* je v Evropi dandanes razširjen predvsem v njenem severnem delu, najštevilnejši je v Skandinaviji (PRANGE 1997). Pred dobrimi sto leti je gnezdil tudi še v srednji in zahodni Evropi, potem pa je število te ptice zaradi uničevanja njenega življenjskega prostora pričelo naglo upadati (CRAMP & SIMMONS 1980, PRANGE 1997). O gnezdenju žerjava pri nas v literaturi nisem našel podatkov. REISER (1925) ga npr. za severovzhodno Slovenijo navaja le kot preletno vrsto, enako že pred njim SEIDENSACHER (1864). V tem prispevku podajam opis žerjava, ki ga je imel poslovnež Regal, lastnik gradu v Račah, v svojem grbu, in razpravljam o možnosti gnezdenja žerjava na Dravskem polju.

Žerjavi v grbu Rač na Dravskem polju imajo pisano in zanimivo zgodovino. Med zanimivosti sodi tudi staro ime kraja, ki pa je danes med domačini v glavnem že pozabljeno. Današnje Rače so bile prvič pisno omenjene leta 1195 kot Rattschach (PAJTLER 1993). V začetku 16. stoletja je tja prišel poslovnež Gregor Regal, ki je kmalu usodno vplival na poimenovanje Rač oziroma takratnih naselij Under Rattschach in Ober Rattschach. Regal je najprej živel na Ptuj, kasneje, leta 1530, pa je od Žičke kartuzije kupil posest na današnjem Dravskem polju. Naslednja leta je kupil še za tretjino tako veliko posest od ptujskih minoritov (KOROPEC 1993). Ker je bil Wartenheim (nekdanji stražni dom) požgan (Turki), se je lotil zidave novega gradu sredi današnjih Rač. Grad in svoj del posestva je imenoval Kranichsfeld (Žerjavovo polje). Zanimivo pa je, da se ime ni povsem uveljavilo, še vedno so namreč uporabljali ime Rattschach (KOROPEC 1993). Regal si je žerjava omislil tudi v grbu in seveda v pečatu. Oglejmo si grb (slika 1) nekoliko podrobneje. Zanimivo je,

da sta v grbu dva žerjava. Grb je sestavljen iz ščita, na katerem je narisana žerjav z napol razprtimi perutmi. Nad ščitom je čelada, na kateri stoji drugi žerjav, prav tako z napol razprtimi perutmi. Pri žerjavu bodejo v oči močne in nekoliko prekratke noge ter kljun, ki je za tega ptiča nekoliko nenavaden. Kljun je narisano tako, da je spodnja polovica nekoliko krajša od zgornje. Zanimiv je tudi rep, ki je narisano tako, kot da bi v repu imel dolga resasta peresa (ki v resnici rastejo iz peruti), ne pa

Slika 1: Nagrobnik Gregorja Regala z žerjavoma v grbu Rač, v cerkvi Sv. Jurija na Ptuj (M. Vogrin)
Fig. 1: Tombstone of Grgor Royal with two cranes in the Rače coat of arms, Church of St. George Ptuj (M. Vogrin)

Slika 2: Upodobitev žerjava na občinskem pečatu Kranichsfelda (Rač) iz 19. stoletja (M. Vogrin)

Fig. 2: Crane in the seal of Kranichsfeld (Rače) from the 19th century (M. Vogrin)

navadnih peres. Glede na opisane značilnosti je očitno, da avtor žerjava ni imel pred sabo (preparata), ampak ga je moral risati po spominu. Ko bi bil avtor imel mrtvega žerjava pred sabo, bi bil z lahkoto ugotovil, da dolga resasta peresa niso repna, ampak peresa iz peruti in da sta obe polovici kljuna enaki. Na nobenem izmed žerjavov tudi ni poudarjena črnina na vratu in glavi. Iz tega bi lahko sklepali, da je avtor upodobil mladega žerjava (le-ta je obarvan povsem sivorjavo). To pomeni, da je avtor žerjave moral opazovati jeseni ali pa, kar je prav tako možno, poleti, ko je videl dorasle mladiče. Kako je Gregor Regal prišel na zamisel o žerjavu, lahko le domnevamo. Ena izmed domnev je, da je dobil navdih za ime pri žerjavih, ki so se morali v tistem času pojavljati na Dravskem polju v obdobju selitev, ali pa jih je opazoval pri gnezdenju. Možno je seveda tudi, da je na izbor žerjava vplival še kak drug faktor, posebej še, ker so bili žerjavi v grbu nekoč očitno precej priljubljeni (GEROUDET 1994). Gregor Regal je umrl 12. 8. 1546 in je pokopan v cerkvi sv. Jurija na Ptuj, kjer je tudi njegov nagrobnik z žerjavoma v grbu. Po Gregorjevi smrti je grad prevzel Ivan Regal, za njim pa so grad prevzeli Teuffenbachii. S tem prevzemom so iz grba izginili tudi žerjavi. Kljub temu pa se ime Kranichsfeld pojavlja še v 19. stoletju. Ime in žerjav, ki pa prej spominja na kormorana *Phalacrocorax* spp., sta bila v tem obdobju tudi na občinskem pečatu

(slika 2). Ime Kranichsfeld za današnje Rače se začne ponovno uporabljati med drugo svetovno vojno, ko so Nemci uvedli vsesplošno ponemčevanje na Štajerskem (PENI 1993).

In kakšna je verjetnost, da je žerjav v preteklosti res gnezdil na našem ozemlju? Verjetno kar velika. Po podatkih CRAMPA & SIMMONSA (1980) je okrog leta 1880 še gnezdil v okolici Benetk, kar je še južneje od Dravskega polja. Če je žerjav na Dravskem polju res gnezdil, je gnezdil verjetno vse do 18. ali 19. stoletja. Tudi življenjski prostor mu je v tistem času moral ustrezati, saj je bilo še pred dobrimi tridesetimi leti na Dravskem polju okrog 6600 ha močvirij in vlažnih travnikov (AVŠIČ & BURJA 1996). Bedni ostanki nižinskega poplavnega gozda s črno jelšo *Alnus glutinosa* in dobom *Quercus robur*, na kakršnih prebiva tudi žerjav, pa so še danes ohranjeni. Dandanes je žerjav na Dravskem polju le redek in občasen preletnik, tako v spomladanskem in jesenskem času.

LITERATURA

AVŠIČ, F. & BURJA, D. (1996): Ocena hidroloških razmer po hidromelioraciji Polskavske doline. Mišičev vodarski dan 1996: 99-104.

CRAMP S. & K.E.L. SIMMONS (eds.) 1980: The Birds of the Western Palearctic. Handbook of the Birds of Europe, the Middle East and North Africa. Vol. 2. Oxford University Press, New York.

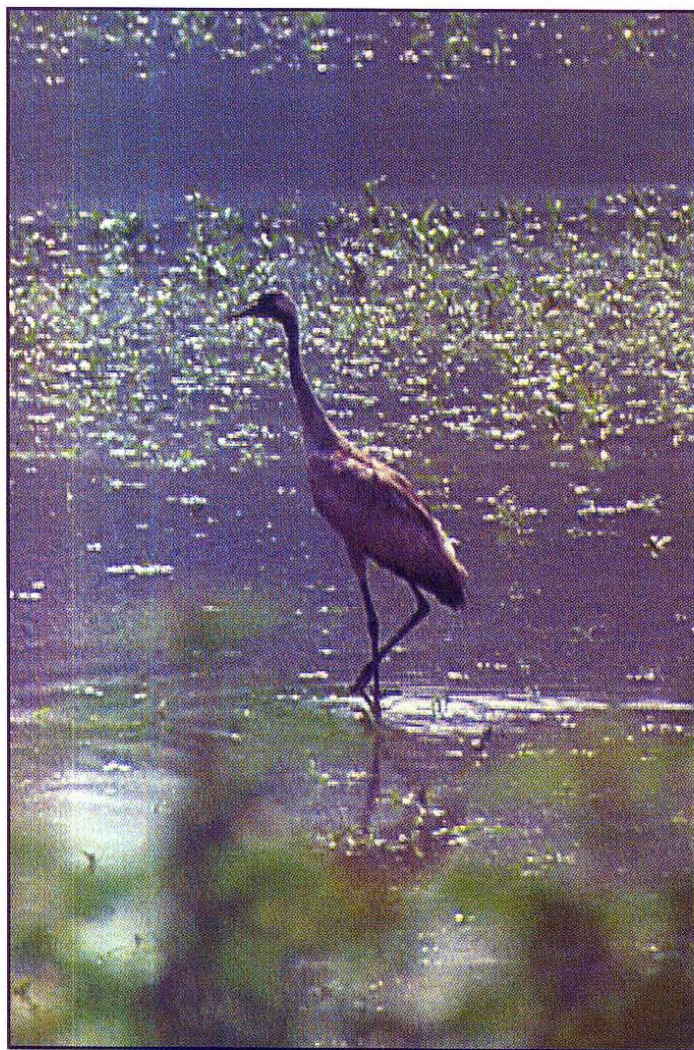
GEROUDET, P. (1994): Dou vient la grue heraldique de Gruyere? Nos Oiseaux 42: 311-312.

KOROPEC, J. (1993): Imenska cenitev leta 1542 za zemljiško gospostvo Rače. pp. 14-35. v: PAJTILER, F. (ed.): Rače in okolica skozi stoletja I. Rače.

PAJTILER, F. (1993): Posestniki in lastniki gradu. pp. 36-46. v: PAJTILER, F. (ed.): Rače in okolica skozi stoletja I. Rače.

PENI, L. (1993): Občina Rače 1941-1945. pp. 233-255. v: PAJTILER, F. (ed.): Rače in okolica skozi stoletja I. Rače.

PRANGE, H. (1997): Crane *Grus grus*. pp. 240-241. v: HAGEMELER, W.J.M. & BLAIR, M.J. (eds.): The EBCC Atlas of European Breeding Birds: Their Distribution and Abundance. T & A D Poyser. London.

Slika 3; Žerjav Common Crane *Grus grus* 11. 6. 1992 Rače (A. Sovinc)

REISER, O. (1925): Die Vögel von Marburg an der Drau. Graz.

SEIDENSACHER, E. (1864): Die Vögel von Cilli. Mittheilungen des naturwissenschaftlichen Vereines für Steiermark, Heft 2: 57-90.

POVZETEK

Avtor v prispevku podaja opis žerjava *Grus grus* na grbu Gregorja Regala (slika 1), lastnika gradu v Račah v 16. stoletju. Grb je še danes mogoče videti na njegovem nagrobniku v cerkvi sv. Jurija na Ptuj. Regal je grad in svojo posest imenoval Kranichsfeld (Žerjavovo polje). To ime za današnje Rače in žerjav se v občinskem pečatu pojavita še v 19. stoletju (slika 2), samo ime pa še med drugo svetovno vojno. Žerjav na grbu je za tiste čase dobro predstavljen, čeprav je opaziti nekatere pomanjkljivosti (nenavaden kljun, prekratke noge, pahljačasta peresa, ra-

stoča iz repa), ki dajo misliti, da avtor žerjava (preparata) ni imel pred sabo, temveč ga je oblikoval po spominu. Glede na to, da na žerjavu ni opaziti znakov odraslega žerjava, domnevam, da je avtor žerjava opazoval v času selitev ali pa v poletnem času - med gnezditvijo. Glede na podatke iz literature (CRAMP & SIMMONS 1980) o gnezditvi žerjava še južneje od obravnavanega območja in ustreznosti habitatov v tistem času na Dravskem polju dopuščam možnost, da je žerjav na Dravskem polju takrat tudi gnezdil.

SUMMARY

The author has dedicated the article to the appearance of the Common Crane *Grus grus* in the coat of arms of Gregor Regal (Fig. 1), the owner of a 16th century castle at Rače (Dravsko polje, NE Slovenia). The coat of arms can still be seen on Regal's tombstone in the Church of St. George at Ptuj. Regal named his castle and the entire estate Kranichsfeld (Cranefield). This name of the present-day Rače and the crane appear again in the seal of the Rače Council in the 19th century (Fig. 2), and the name itself once more during the second World War.

The crane is well presented, although some deficiencies can be noted (unusual bill, too short legs, fan-shaped feathers growing from the tail), which indicate that the artist portrayed the bird by memory. In view of the fact that no signs of an adult crane can be noted, the author of this article presumes that the artist observed the bird during its migration or in the summer - when the bird bred there. In view of the data (CRAMP & SIMMONS 1980) on the Common Crane's breeding even further south from the dealt with area and with regard to the adequacy of the habitats at Dravsko polje in those times, the author considers it possible that the Common Crane bred there at that particular time.

Milan Vogrin, Hotinjska c. 108, SI-2312 Orehova vas

Redke vrste ptic v Sloveniji v letu 1996

Poročilo Komisije za redkosti

Rare bird species in Slovenia in 1996

Rarities Committee Report

Andrej SOVINC

To je že sedmo poročilo o redkih vrstah ptic v Sloveniji. Poročila o redkosti obravnava Komisija za redkosti pri Društvu za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije. V poročilu so navedeni natančni podatki o opazovanih redkih vrstah, ki vsebujejo datum in kraj opazovanja, število osebkov, ime opazovalca in vir objave podatka. Aktualen seznam redkih vrst ptic Slovenije za leto 1995 obsega 94 vrst in je bil objavljen v 84. številki *Acrocephalus*.

Zapisi o redkih vrstah so predstavljeni na način, ki ga pojasnjuje naslednja legenda:

Podatki iz rubrik "m" in "n" so že objavljeni v predhodnih poročilih o redkih vrstah; glej *Acrocephalus* št. 58-59, str. 99-119 in 120-123, *Acrocephalus* št. 63, str. 45-49, *Acrocephalus* št. 73, str. 193-196, *Acrocephalus* št. 75-76, str. 76-79 in *Acrocephalus* št. 84, str. 151-156.

Legenda/Legend:

- slovensko ime - znanstveno ime vrste /(m,n); (o,p)/
Slovene name - scientific name /(m,n); (o,p)/
- m** število opazovanj (dogodkov) v zadnjih 50 letih, do vključno leta 1995, number of records in last 50 years, up to 1995;
- n** število opazovanih osebkov v zadnjih 50 letih do vključno leta 1995; (1945-95), number of birds in last 50 years, up to 1995;
- o** število opazovanj (dogodkov) v letu 1996, number of records in 1996;
- p** število opaženih osebkov v letu 1996, number of birds in 1996;
- (m?,n?)** število opazovanj (dogodkov) in opazovanih osebkov iz obdobja zadnjih 50 let (1945-95) še ni zbrano; številki v oklepaju ponazarjata število znanih dogodkov oziroma ugotovljenih osebkov, number of records (m?) and birds (n?) from the previous period not collected as yet; number in brackets refer to the number of already known records or birds;
- B** zadnji znani podatki o vrsti so iz časa do vključno leta 1949; številka ob črki B ponazarja število opazovanj oz. dogodkov, recorded at least once between 1800 and 1949, but not subsequently; number indicates the number of records.

1. **Ledni slapnik** - *Gavia immer* / (10?,18?);(0)/

2. **Rumenokljuni slapnik** - *Gavia adamsii* /(2,2);(0,0)/

3. **Ledni viharik** - *Fulmarus glacialis* B1

4. **Črnokljuni viharik** - *Puffinus yelkouan* /(15,+1096);(0,0)/

5. **Pritlikavi kormoran** - *Phalacrocorax pygmaeus* /(8,69);(0,0)/

6. **Rožnati pelikan** - *Pelecanus onocrotalus* /(1,1);(0,0)/

7. **Plevica** - *Plegadis falcinellus* / (7,12);(1,1)/ 14.4.1996, Cerknjsko jezero, 1 osebek, A. Sovinc, letna kronika

8. **Rdeči plamenec** - *Phoenicopterus ruber* / (1,1);(0,0)/

9. **Mali labod** - *Cygnus columbianus* / (1,1);(0,0)/

10. **Labod pevec** - *Cygnus cygnus* / (7,11);(0,0)/

11. **Kratkoljuna gos** - *Anser brachyrhynchus* / (1,7);(0,0)/

12. **Kanadska gos** - *Branta canadensis* / (3,17);(0,0)/

13. **Belolična gos** - *Branta leucopsis* / (2,2);(0,0)/

14. **Grivasta gos** - *Branta bernicla* / (1,1);(0,0)/

15. **Rjasta gos** - *Tadorna ferruginea* / (2,4);(1,1)/ 2.3.1996, Ormoško jezero, 1 osebek, B.Štumberger, Acrocephalus 74. Tretji zapis za zadnjih 50 let.

16. **Črna raca** - *Melanitta nigra* / (15,17);(0,0)/

17. **Brkati ser** - *Gypaetus barbatus* / (1,1);(0,0)/

18. **Egiptovski jastreb** - *Neophron percnopterus* B2

19. **Rjavi jastreb** - *Aegypius monachus* B1

20. **Stepski lunj** - *Circus macrourus* B8

21. **Kratkoprsti skobec** - *Accipiter brevipes* / (1,1);(0,0)/

22. **Rjasta kanja** - *Buteo rufinus* / (2,3);(0,0)/

23. **Koconoga kanja** - *Buteo lagopus* / (?);(1,1)/ 18.2.1996, Krka/Koprivnik, 1 osebek, A.Hudoklin, Acrocephalus 78-79

24. **Veliki klinkač** - *Aquila clanga* / (5,5);(0,0)/

25. **Kraljevi orel** - *Aquila heliaca* / (3,3);(0,0)/

26. **Sredozemski sokol** - *Falco eleonorae* / (2,2);(0,0)/

27. **Sokol plenilec** - *Falco cherrug* / (4,4);(0,0)/

28. **Pritlikava tukalica** - *Porzana pusilla* / (1,1);(0,0)/

29. **Mala droplja** - *Tetrax tetrax* B4

30. **Ovratničarka** - *Chlamydotis undulata* / (1,1);(0,0)/

Velika droplja Great Bustard *Otis tarda*, 24. 2. 1996, Dane (I. Geister)

31. **Velika droplja** - *Otis tarda* / (1,1);(1,1)/ konec februarja 1996, Dane, 1 osebek, A.Sovinc in drugi, letna kronika Drugi zapis za zadnjih 50 let.

32. **Morska sraka** - *Haematopus ostralegus* / (?);(0,0)/

33. **Sabljarka** - *Recurvirostra avosetta* / (13,26);(0,0)/

34. **Prilivka** - *Burhinus oedipnemos* / (2?,2?);(0,0)/

35. **Puščalski tekalec** - *Cursorius cursor* / (1,1);(0,0)/

36. **Severni dular** - *Charadrius morinellus* / (2,12);(0,0)/

37. **Rjava komatna tekica** - *Glareola pratincola* / (8,14);(0,0)/

38. **Stepska priba** - *Chettusia gregaria* / (2,2);(0,0)/

39. **Veliki prodnik** - *Calidris canutus* / (9,14);(0,0)/

40. **Ploskokljunec** - *Limicola falcinellus* / (3,3);(0,0)/

41. **Čoketa** - *Gallinago media* / (9,9);(1,2)/ 12. 4. 1996 Ljubljansko barje/Rudnik, 2 osebk, D. Fekonja, Acrocephalus 92:32

42. **Progastorepi kljunač** - *Limosa lapponica* / (11,31);(0,0)/

43. **Tenkokljuni škurh** - *Numenius tenuirostris* B1

44. **Jezerski martinec** - *Tringa stagnatilis* /(?,?);(0,0)/

45. **Mali rumenonogi martinec** - *Tringa flavipes* /(1,1);(0,0)/

46. **Kamenjar** - *Arenaria interpres* / (15,20);(1,1)/ 24.9.1996, Cerknjsko jezero, 1 osebek, J.Kus, Acrocephalus 77

47. **Ozkokljuni liskonožec** - *Phalaropus lobatus* /(4,15);(1,1)/ 26.8.1996, Ormoško jezero, 1 osebek, L.Božič, Acrocephalus 78-79

48. **Ploskokljuni liskonožec** - *Phalaropus fulicarius* /(1,1);(0,0)/

49. **Lopatasta govnačka** - *Stercorarius pomarinus* /(3,4);(0,0)/

50. **Bodičasta govnačka** - *Stercorarius parasiticus* /(3,3);(1,1)/ 10. 6. 1996, postojna, 1 osebek, S. Polak, Acrocephalus

51. **Velika govnačka** - *Stercorarius skua* B2

52. **Zalivski galeb** - *Larus genei* / (3,6);(0,0)/

53. **Srebrni galeb** - *Larus argentatus* / (+22,+44);(0)/

54. **Ribji galeb** - *Larus ichtyaetus* / (0,0),(3,3)/ 10.2.1996, Melje, 1 osebek ad., F.Bračko, F.Janžekovič v: L.Božič, Acrocephalus 80-81: 6-13 11.2.1996, Melje, 1 osebek ad. in 1 prvozimski osebek, F.Bračko, F.Janžekovič v: L.Božič, Acrocephalus 80-81:6-13 9.3.1996, Ormoško jezero, 1 prvozimski osebek, F.Bračko, F.Janžekovič v: L.Božič, Acrocephalus 80-81: 6-13 11.3.1996, Ptujsko jezero, 1 osebek ad., L.Božič, Acrocephalus 80-81:6-13

26.12.1996 - 11.1.1997, Melje, 1 osebek v prvozimskem perju, L.Božič, Acrocephalus 80-81: 6-13 30.12.1996, reka Drava, 1 osebek v prvozimskem perju, L.Božič, Acrocephalus 80-81: 6-13 25.1.1997, reka Drava, 1 osebek v prvozimskem perju, L.Božič, Acrocephalus 80-81: 6-13 6.2.1997, reka Drava, 1 osebek v prvozimskem perju, L.Božič, Acrocephalus 80-81: 6-13

Prva opazovanja ribjega galeba v Sloveniji. Zapisi med 10.2. in 11.3.1996 veljajo za dve opazovani dveh osebkov, zapisi med 26.12.1996 in 6.2.1997 pa za tretje opazovanje (istega) osebkov.

55. **Morski galeb** - *Larus marinus* / (3,3),(0,0)/

56. **Ledni galeb** - *Larus hyperboreus* B1

57. **Črnonoga čigra** - *Gelochelidon nilotica* /(6,7);(0,0)/

58. **Mala čopasta čigra** - *Sterna bengalensis* /(1,1);(0,0)/

59. **Kaspijska čigra** - *Sterna caspia* / (19,48);(3,8)/ 15.4.1996, Ptujsko jezero, 2 osebkov, L.Božič, Acrocephalus 80-81: 42 14.4.1996, Tomačevo/Sava, 4 osebkov, M.Košir, Acrocephalus 83: 121-124 14.4.1996, Vrhnika, 2 osebkov, E.Vukelič, letna kronika

60. **Mala njorka** - *Alca torda* B1

61. **Črna njorka** - *Cephus grylle* / (1,1);(0,0)/

62. **Mormon** - *Fratercula arctica* / (1,1);(0,0)/

63. **Koconoga stepska kokoška** - *Syrhaptes paradoxus* B3

64. **Čopasta kukavica** - *Clamator glandarius* /(1,1);(0,0)/

65. **Snežna sova** - *Nyctea scandiaca* B2

66. **Bradata sova** - *Strix nebulosa* / (1,1);(0,0)/

67. **Skobčevka** - *Surnia ulula* B1

68. **Močvirska uharica** - *Asio flammeus* /(4,5);(0,0)/

69. **Bledi hudournik** - *Apus pallidus* / (1,1);(0,0)/

70. **Belohrbti detel** - *Dendrocopus leucotos* /(7,7);(0,0)/

71. **Eremophilla alpestris** - *Uhati škrjanec* /(1,3);(0,0)/

72. **Laški škrjanec** - *Melanocorypha calandra* /(1,1);(0,0)/

73. **Kratkoprsti škrjanec** - *Calandrella brachydactyla* /(3,31);(0,0)/

74. **Rumenoglava pastirica** - *Motacilla citreola* /(1,1);(0,0)/

75. **Španski kupčar** - *Oenathe hispanica* /(7,8);(0,0)/

76. **Grahasti drozg** - *Zoothera dauma* / (1,1);(0,0)/

77. **Robidna trstnica** - *Acrocephalus dumetorum* /(2,2);(2,2)/ 20.9.1996, Vrhnika, 1 osebek, F.Bračko, Acrocephalus 83: 103-

106 21.9.1996, Vrhnika, 1 osebek, F.Bračko, *Acrocephalus* 83: 103-106

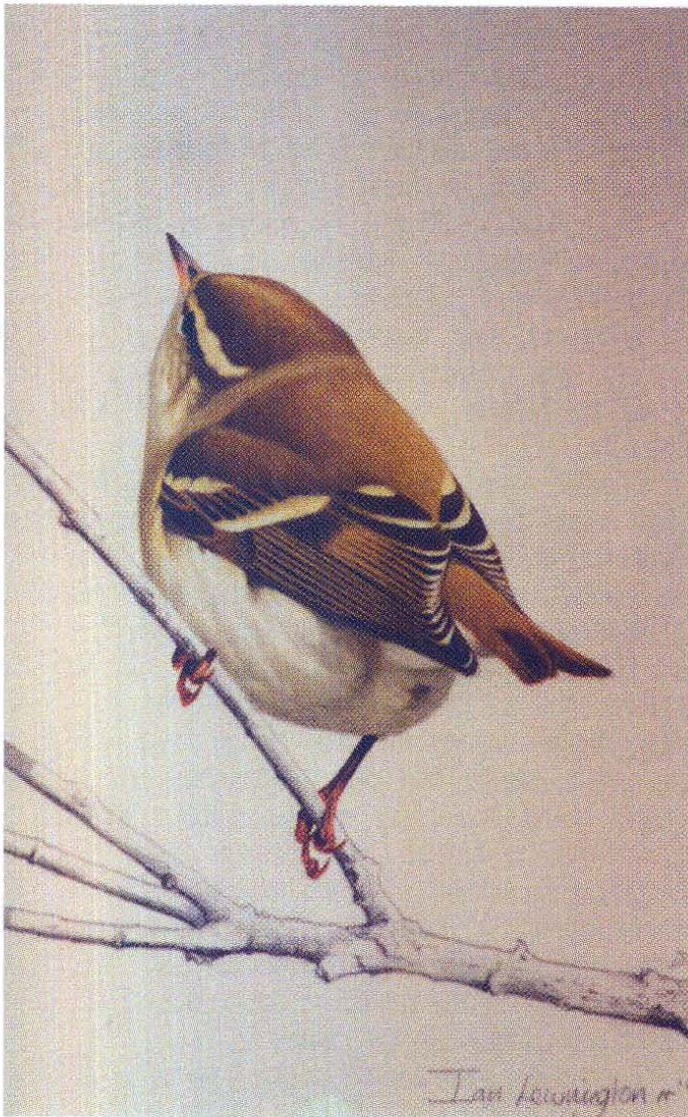
Tretji in četrti zapis za Slovenijo.

78. **Plevelna trstnica** - *Acrocephalus agricola* /(1,1);(1,1)/ 9.10.1996, Vrhnika, 1 osebek ujet, *Acrocephalus* 87-88

Drugi zapis za Slovenijo.

79. **Svetlooka penica** - *Sylvia hortensis* /(2,2);(0,0)/

80. **Mušja listnica** - *Phylloscopus inornatus* /(1,1);(1,1)/ 13.10.1996, Vrhnika, 1 osebek ujet, D.Šere, P.Grošelj, *Acrocephalus* 84

Drugi zapis za Slovenijo.

81. **Žalobna sinica** - *Parus lugubris* / (2,3);(0,0)/

82. **Planinska vrana** - *Pyrrhocorax pyrrhocorax* /(1,2);(0,0)/

83. **Rožasti škorec** - *Sturnus roseus* / (6,48);(0,0)/

84. **Travniški vrabec** - *Passer hispaniolensis* /(1,1);(0,0)/

85. **Zlati vrabec** - *Passer luteus* / (1,1);(0,0)/

86. **Skalni vrabec** - *Petronia petronia* / (1,1);(0,0)/

87. **Severni repnik** - *Carduelis flavirostris* /(?,?);(0,0)/

88. **Beloperuti krivokljun** - *Loxia leucoptera* /(2,2);(0,0)/

89. **Veliki krivokljun** - *Loxia pytyopsittacus* B1

90. **Smrekov kalin** - *Pinicola enucleator* B1

91. **Snežni strnad** - *Plectrophenax nivalis* /(?,?);(1,4)/ 2. 11. 1996, Snežnik, 4 osebk, S. Polak, *Acrocephalus* 92:34

92. **Laponski ostroglež** - *Calcarius lapponicus* /(5,5);(0,0)/

93. **Beloglavi strnad** - *Emberiza leucocephala* /(?,?);(0,0)/

94. **Gozdni strnad** - *Emberiza rustica* / (1,1);(0,0)/

95. **Mali strnad** - *Emberiza pusilla* / (6,6);(0,0)/

96. **Žametni strnad** - *Emberiza rutila* / (1,1);(0,0)/

POVZETEK

Seznam redkih vrst ptic v Sloveniji v letu 1996 je sedmo letno poročilo Komisije za redkosti pri DOPPS in obsega 96 vrst.

Med 19 poročili za leto 1996 so podatki za 14 vrst (*P. falcinellus*, *T. ferruginea*, *B.lagopus*, *O. tarda*, *G. media*, *A. interpres*, *P. lobatus*, *S. parasiticus*, *L.ichyaetus*, *S. caspia*, *A. dumetorum*, *A. agricola*, *P. inornatus*, *P. nivalis*)

V letu 1996 je bila ugotovljena ena nova vrsta ptic za Slovenijo (ribji galeb *Larus ichthyaeus*). Velika droplja *Otis tarda* je bila ugotovljena drugič v Sloveniji v zadnjih 50 letih, drugi zapis je bil potrjen tudi za plevelno trstnico *Acrocephalus agricola* in mušjo listnico *Phylloscopus inornatus*. Tretjič v zadnjih 50 letih je bila ugotovljena rjasta gos *Tadorna ferruginea*, tretji in četrti zapis je bil potrjen za robidno trstnico *Acrocephalus dumetorum*.

Komisija za redkosti je poleg objavljenih podatkov v letu 1996 obravnavala tudi naslednje poročilo, ki pa ni bilo potrjeno:

Aquila heliaca, 3. 7. 1996, Stol, 1 osebek.

Pri pripravi tega poročila so bili pregledani naslednji viri: *Acrocephalus* (vključeno do številke 92), *Falco* (do številke 11), *Annales* (do leta 1998) in nekaj prispevkov za Ornitološko kroniko 1996.

Na koncu bi se želeli zahvaliti vsem, ki so posredovali poročila o opazanih redkih vrst. Komisija za redkosti pri DOPPS je predstavnik Slovenije v Evropskem združenju komisij za redkosti. Združenje je pred časom izdalo priporočilo vsem ornitološkim in drugim glasilom, da naj ne bi objavljali poročil o opazovanjih vrst z nacionalnega seznama redkih vrst, če niso bila predhodno potrjena s strani nacionalne komisije za redkosti.

SUMMARY

This is the seventh annual report of Slovene Rarities Committee (KRED) and contains 96 species. There are 19 accepted reports from 1996. One report have not been accepted.

Highlights include:

- one new species for Slovenia in 1995 (*L. ichyaetus*),
- second records for Slovenia (*A. agricola*, *P. inornatus*),
- third and fourth records for Slovenia (*A. dumetorum*),
- second record for the last 50 years (*O. tarda*) and
- third record for the last 50 years (*T. ferruginea*).

Andrej Sovinc, Pod kostanji 44, 1000 Ljubljana

Popravek

V članku Milana Vogrina Prelet in pojavljanje togotnika na Dravskem polju (*Acrocephalus* št. 90-91, stran 156) sta zamenjani sliki 2 in 3. Za pomoto se avtorju in bralcem opravičujem. Urednik

Iz ornitološke beležnice

From the ornithological notebook

SIVA ČAPLJA *Ardea cinerea*

GREY HERON - *Short history of its colony at Miliči on the river Kolpa (S Slovenia)*

Prišlo nam je že kar v navado, da en avgustovski vikend z družinami taborimo pri Purgi ob Kolpi. V nedeljo, 16. 8. 98, sva se izmuznila družini in šla pogledat znano kolonijo sivih čapelj pri miličkih pečinah pri Miličih. Za koloniji kot kaže dobro vedo vsi domačini in lastnik kampa nama je rad povedal, kako jo najdeva.

V prvem poskusu je nisva našla in sva morala nazaj v Miliče vprašat za pot. Pozvonila sva pri prvi domačiji na robu vasi in prijazen siv možakar nama je bil takoj voljan vse povedati. Precej naju je povabil noter na pijačo, midva pa se tudi nisva dosti branila.

Gazda nama je potlej v pristni belokranjski srbščini pravil marsikaj zanimivega. Povedal je, da je kolonija tam že od zdavnaj, da ljudski spomin v Miličih ne seže toliko v preteklost. Tudi njegov pokojni sosed, ki bi, če bi še živel, zdaj štel kakšnih 120 let, je pravil, da je bila kolonija tam že za časa njegovega otroštva. Prej da je bila kolonija na vrhu stene, ko pa so gozdarji po drugi vojni gozd izsekali, so se čaplje preselile čisto dol h Kolpi. Povedal je tudi, da so italijanski vojaki, ki so med vojno imeli postojanko v miličkem župnišču, ustrelili nekaj čapelj, da bi jih pojedli, pa niso bile dobre. Če jih še Italijani niso žrli, potlej pa res niso užitne, je še pribil.

Po prijetnem, krepčilnem predahu sva se še enkrat napotila h Kolpi, tokrat oborožena z natančnimi navodili, in sva kolonijo v prvo tudi res našla. Gnezda so na mogočnih stoletnih bukvah, ki dajejo vtis pragozda. Na vsaki bukvi je po več gnezd in gozdna tla so vsa poškopljena z belimi iztrebki. Del gozda ob reki okrog miličkih pečin je zavarovan kot gozdni rezervat Marindol, bogve če ne prav zaradi čapelj.

Ker se je pripravljalo k nevihti, sva se hitro vrnila. Kolonija je pustila na naju mogočen vtis in obljubila sva si, da se naslednje leto vrneva. *Tomaž Jančar, Gore-nje Blato 31, 1291 Škofljica in Primož Kmecl, Riharjeva 28, 1000 Ljubljana*

PLEVICA *Plegadis falcinellus*
GLOSSY IBIS - On 24th September 1998
 in Loška dolina (S Slovenia)

V četrtek 24. 9. 1998 sem se peljal z avtomobilom iz vasi Nadlesk proti Pudobu. Vreme je bilo oblačno in pihal je rahel vetrič. Ob cesti sem opazil jato sivih vran: nič nenavadnega. Takoj ko sem zapeljal mimo, sem nekaj metrov proč zagledal ptico, ki je bila sicer videti črna, a vrana ni bila. Z avtomobilom sem zapeljal vzvratno in se ustavil nasproti te ptice; avtomobila nisem ugasnil, saj sem se bal, da jo bom preplašil. Bila je visoka, z. dolgimi črnimi nogami. Njen dolgi temni kljun je bil ukrivljen navzdol. Z njim je iskala hrano v luži, ki je nastala na travniku. Barva perja je bila nekako kovinsko črne barve. Stopil sem iz avta in se ptici poskušal približati; sodil sem, da bi mi po višini segala nekako do kolena. Ko sem se ji približal na kakih 5 m, je odletela. Med letom sem jo videl tudi od zadaj, vendar ni bilo videti nobene druge barve razen črne. Letela je z iztegnjenim vratom in nogami, naredila je krog in se zopet ustavila v sosednji luži, kjer se je začela takoj spet hraniti. Odločil sem se, da je ne bom več vznemirjal. Doma sem ob pomoči knjige *Photographic guide to the birds of Britain & Europe* ugotovil, da gre za plevico *Plegadis falcinellus*. Tako je Loška dolina zopet prijetno presenetila in pokazala, da je vredna pozornosti. *Leon Kebe, Partizanska 8, 1380 Cerknica*

MLAKARICA *Anas platyrhynchos*
MALLARD - Fearlessly copulating on 14th April 1998 in Maribor (NE Slovenia)

Mlakarica *Anas platyrhynchos* je ena najpogostejših vrst v slovenskem in širšem

območju. Opazujemo jo lahko vso leto v različnih habitatih. Kljub temu nas vrsta, o kateri že vse vemo, včasih preseneti.

Dne 14. 4. 1988 sem ob 9.00 sedel doma pri mizi ob oknu. S kotičkom očesa sem opazil spuščanje dveh večjih senc. Stopil sem do okna in pogledal na tla. Pred vhodom so bili na eni samici trije samci mlakarice in poskušali kopulirati z njo. Med grobim drenjanjem in njihovim medsebojnim pretepom je bila samica pod kupom nepotešenih samcev dobesedno pritisnjena ob tla. Stekel sem ven in nekaj časa opazoval kotaleči se kup perja pred svojimi nogami. Moral sem jih dregniti z nogo, šele nato so se mlakarice z oglašanjem razpršile po okolici v nizkem letu med bloki. Kraj je sicer oddaljen od Drave manj kot 1 km, vendar je v gosto naseljenem delu Maribora.

Podobno gonjo sem opazoval 22. 4. 1998 dopoldne v Melju, ko se je samica otresla štirih snubcev z vratolomnim strmoglavljenjem v gost šop trave ob Dravi. Kljub dolgotrajnem iskanju je niso našli.

Verjetno nesparjeni samci tako iščejo le samice brez partnerjev. Morda je bilo porušeno razmerje med spoloma v populaciji. Vsekakor je spolni nagon pri vrsti zelo izražen, kar je tudi eden izmed vzrokov za njeno številnost. *Smiljan Bačani, Titova 21, 2000 Maribor*

DIVJI PETELIN *Tetrao urogallus*
CAPERCAILLIE - On 9th May 1996 at Ljubljansko barje (190 m) (C Slovenia)

Dne 9. 5. 1996 je rahlo rosilo. Z avtomobilom sem se vozil po Ljubljanskem barju in opazoval ptice. Nekje med Drenovim gričem in Bevkami je njive v višini dreves preletela precej velika ptica. Spričo slabe vidljivosti sem najprej pomislil na ujedo. To misel sem hitro opustil, ko sem videl, da je drža ptice, ki se je usedla na smreko, za ujedo neobičajna. Da bi si ptico bolje ogledal, sem se začel približevati s teleskopom. Na veji, malo pod vrhom smreke, je čepela kura divjega petelina. Ko sem se ji preveč približal, je odletela v smeri proti Krimu. *Dare Fekonja, Triglav-ska 21, 1000 Ljubljana*

MALI DEŽEVNIK *Charadrius dubius*
LITTLE RINGED PLOVER - Two at
 Cerknisko jezero on June 7, 1998 (S
 Slovenia)

Dne 7. 6. 1998 sem si ogledoval okrog 10h velike, a prazne požiralnike Rešeta na Cerkniskem jezeru, desno od ceste, ki vodi od Dolenjega jezera do Gorice. Pozornost sta mi zbudili dve belkasti ptici, ki sta tekali po blatu. Prvi hip sem mislil, da gre za beli pastirici, vendar sta tekala drugače in manjkalo je dolgi rep. Pogled skozi daljnogled je pokazal črn obroč okrog vratu. Takoj sem se spomnil na naslovnico Ornitološkega atlasa Slovenije. Oba deževnika sta kmalu nato izginila za ovinkom v grapi požiralnika. *Peter Legiša, Pod brezami 34, 1000 Ljubljana*

ČOKETA *Gallinago media*
GREAT SNIPE - 2 on 12th April 1996 at
 Ljubljansko barje (C Slovenia)

Dne 12. 4. 1998 sem šel na Barje pri Rudniku pogledat, kako so gnezdeče pribe preživele v snegu, zapadlem pred desetimi dnevi. Opazil sem, da so že naredile nadomestna gnezda. Med hojo ob jarkih, ki krojijo videz Barja, so mi izpred nog zletele štiri kozice v značilnem cikcakastem letu. Po sto metrih so se spustile na travnik. Kmalu zatem sta pred mano zleteli še dve ptici. V njiju sem prepoznal čoketi. Ker sem imel priložnost opazovati obe zamenljivi vrsti hkrati, sem lepo videl razlike med njima. Kozice so se ob vzletu oglasile in letele v značilnem cikcakastem letu. Beline v repu pri njih nisem videl. Čoketi pa sta odleteli tiho v ravni črti. Belina v repu je bila pri čoketah dobro vidna. Tudi silhueti ptic v zraku sta se razlikovali. Čoketa je bila glede na kozico videti bolj masivna z nekoliko krajšim vratom. Vse skupaj sem opazoval s prostim očesom na razdalji kakšnih deset metrov. *Dare Fekonja, Triglavska 21, 1000 Ljubljana*

BODIČASTA GOVNAČKA *Stercorarius parasiticus*
ARCTIC SKUA - On 10th June 1996 in the
 centre of Postojna, persecuted by a Hooded Crow (C Slovenia)

Po končani službi neznosno vročega 10. junija 1996 smo si ob 15.00 uri sodelavci muzeja privoščili osvežilno pijačo v piceriji Minutka sredi Postojne. Nenadoma sem za svojim hrbtom zaslišal histerično krakanje sive vrane. Za hip sem uzrl večjo ptico velikosti rumenonovega galeba, ki jo je v hitrem letu napadala razburjena siva vrana. V nasprotni svetlobi barv nisem dobro razločil. Ptici sta bili videti skoraj črni. Pa vendar sem se zaradi temne barve, prepričljive galebje oblike preganjane ptice in kratkih, a razločnih bodičastih peres v repu "odločil", da sem opazoval bodičasto govnačko, ki, roko na srce, poleti v Postojni res ne bi smela biti. Ob napadih precej manjše vrane se je preganjana ptica svarilno oglašala (podobno kraguljevemu "ki, ki, ki, ki....") in izginila med stanovanjskimi bloki. Siva vrana se je kmalu vrnila. Sledil sem ji do smrek v parku, kjer je tudi gneznila. *Slavko Polak, Koritnice 65, 6253 Knežak*

RDEČA LASTOVKA *Hirundo daurica*
RED-RUMPED SWALLOW - Pair on 30th
 May 1998 at Črni kal (SW Slovenia)

V soboto 30.5.1998 sem se namenil na Kraški rob iskat naravnih gnezdišč mestne lastovke. Prvič sem se ustavil na avtobusnem postajališču pod Črnim kalom, da bi s teleskopom pregledal črnokalske stene. Med lastovkami, ki so švigale nad vasjo, sem kmalu ugledal par rdečih lastovk *Hirundo daurica*.

Lastovki sta elegantno letali sem in tja nad in med hišami, včasih izginili za nekaj minut in se vedno znova zopet pojavili. Pomislil sem, da morda gnezdita zgoraj v skalnih stenah, podobno kot v Glinščici. Zato sem se odpravil peš čez vas navzgor proti skalnemu robu. Nad trgov pri cerkvi, kjer so kmečke lastovke nabirale prst, sem ju spet opazil. Krožili sta nizko, enkrat sta skorajda pristali med kmečke, a ju je nekaj

prestrašilo in sta sunkovito odleteli proč.

Zgoraj pri stenah o lastovkah ni bilo ne duha ne sluha, sem ju pa spet opazil, ko sem se čez kako uro ali dve vračal skozi vas. Lastovki sta se vedli zelo domače in ne bi se čudil, če bi gnezдили kar v vasi v Črnem kalu. Datum je bil že ustrezen za gnezditev in Al Vrezec mi je pravil, da jih je v Turčiji videl gnezditi tudi po hišah, pod strehi prehodov skozi stavbe, kakršnih v Črnem kalu ne manjka. *Tomaž Jančar, Gorenje Blato 31, 1291 Škofljica*

ČOPASTI ŠKRJANEC *Galerida cristata*

CRESTED LARK - 3 perching on 18th and 20th February 1999 on the roof of a residential house in the centre of Kranj (NW Slovenia)

Dne 18. februarja sem bil nemalo presenečen ob pogledu na tri čopaste škrjance, ki so čepeli na slemenu sosedove hiše tako rekoč v središču Kranja. V tem letnem času jih še nisem videl, tokrat pa nemara zato, ker je bila sosedova streha zaradi obilice snega, ki ga je nasulo v teh dneh, in zastran slabe strešne izolacije pravzaprav edina uporabna "kopnina" daleč naokoli. Vse tri čopaste škrjance sem znova opazoval dva dni pozneje - na natančno istem mestu in ob natančno istem času. *Henrik Ciglič, Liko-zarjeva 7, 4000 Kranj*

SIVA VRANA *Corvus corone cornix*

POSTOVKA *Falco tinnunculus*

HOODED CROW

COMMON KESTREL - Common Kestrel stealing Hooded Crow's prey - a sparrow - on May 20th 1998 at Hrušica near Ljubljana (C Slovenia)

28. 5. 1998 je bil sončen, prijetno topel dan. Po kosilu sva z očetom kramljala na vrtu njegovega in nekdanj mojega doma v Hrušici na vzhodnem robu Ljubljane. Nenadoma se nama je ponudil dramatičen prizor boja za obstanek.

Na polju blizu sosedove hiše sva zagledala sivo vrano *Corvus corone cornix*, v

kljunu katere je nemočno frfotal vrabec. Kako ga je ujela, žal nisva videla, najbrž pa je šlo za nespretnega poletenca domačega vrabca *Passer domesticus*. Sledili so nespretni poskusi vrane, da bi ga ugonobila. Zgrabila ga je z nogo, da bi ga laže načela s kljunom. Ker pa noga vrane pač ni isto kot noga ujede, ji je vrabec ušel. Napol po tleh napol po zraku je odfrčal za nekaj metrov, a ga je vrana kmalu spet imela v kljunu. Zgodba se je nato na zelo podoben način ponovila še dvakrat, vsakokrat z mnogo frfotanja, vreščanja in kriljenja.

Kmalu se je izkazalo, da midva nisva bila edina zainteresirana opazovalca. Ob tretjem vrabčevem pobegu je kot strela z jasnega na prizorišče švistnila postovka *Falco tinnunculus* in vrani pobrala vrabca izpred nosa. V njenih krempljih vrabček najbrž ni imel nobenih možnosti, česar pa nisva mogla spremljati, saj je enako hitro, kot se je pojavila, tudi izginila.

Zanimiva je bila reakcija vrane. Nekaj metrov je stekla, bolje odskakala, v smer v katero je odletela postovka, nato pa je nepremično obstala za nekaj dolgih trenutkov. Bogve kakšne misli so se ji podile po glavi. Meni pride na misel izjava lisice iz basni o lisici in grozdju: "Sicer je pa kislo!".

Nato je počasi odletela, kot da se ni nič zgodilo. *Tomaž Jančar, Gorenje Blato 31, 1291 Škofljica*.

ITALIJANSKI VRABEC *Passer x italiae*

ITALIAN SPARROW - On 22nd August 1998 at Ljubljana

V soboto 22. 8. 1998 smo celo dopoldne pripravili za družinski nakupovalni pohod po Ljubljanskem BTC, ki smo ga zašpilili s kosilom na vrtu Kratochwilove pivnice. Ko smo zmazali vsak svojo pivsko klobaso, sta si punčki našli zabavo z metanjem ostankov kruha vrabcem. Ti so očitno zelo navajeno stikali okrog miz in pod klopmi.

Sam sem izkoristil priložnost in si z metrske razdalje vrabce podrobno ogledoval, zraven pa udobno srkal pivo. Bili so sami domači vrabci *Passer domesticus*, kak ducat po številu, različnih starosti, v

različnih fazah mene perja in v različnih stopnjah umazanosti.

Spokojno ozračje je bilo pri kraju, ko sem opazil, da ima en samec celotno teme čokoladno rjave barve, kar ga je izdajalo za italijanskega vrabca *Passer x italiae*. Ostalo perje je bilo enako kot pri drugih samcih, edinole črni slinček je bil morda za spoznanje večji. Vrabec je kmalu posumil, da se pretirano zanimam zanj, in se je izmuznil pod bližnje parkirane avtomobile.

Domov grede sem razmišljal, kako sem ničkolikokrat pregledoval vrabce v zgornjem Posočju in v Zgornjesavski dolini, da bi ga našel, brez uspeha. On pa gre in se mi prikaže sredi Ljubljane! *Tomaž Jančar, Gorenje Blato 31, 1291 Škofljica*

LAPONSKI OSTROGLEŽ *Calcarius lapponicus*

LAPLAND LONGSPUR - On 9th January 1999 at Klagenfurt (Austria)

9. januarja 1999 se je pozno popoldne v mrežo za lov ptic v kraju Walddorf pri Celovcu (Klagenfurt, Austria), ujel laponski ostroglež. Ptica je bila obročkana in fotografirana (Martin Woschitz). Zabeležene so

bile njene mere: dolžina peruti 112 mm, telesna dolžina 158 mm, kljun 10 x 8 mm in dolžina ostroge 12 mm, teža 25 g. Domnevno je bil drugoletni samec v zimskem perju. *Wilhelm Wruss, Walddorf 62, A-9020 Klagenfurt*

SNEŽNI STRNAD *Plectrophenax nivalis* **SNOW BUNTING** - 4 on 2nd November 1996 at Snežnik mountain (1796 m a.s.l.)

S 1796 metri nadmorske višine štejemo (notranjski) Snežnik za najvišjo slovensko goro zunaj območja Alp. Poleg izjemne flore gorskih trat slovi Snežnik tudi po dobrem razgledu, kar je nevihta pred dnem našega vzpona 2. novembra 1996 tudi obetala. Snega še ni bilo. Ker smo bili z očetom in sestro na vrhu med prvimi, smo se odpravili na Sviščake že v zgodnjem dopoldnevu. Ravno ob odhodu pa mi je pozornost pritegnila jata štirih pisanih ptic, ki so se hranile le nekaj metrov od planinskega doma, prav pred mojimi nogami. Saj kaj drugega kot snežni strnadi, ki jih prej sicer še nikoli nisem opazoval, niso mogli biti! Pa vendar sem doma pogledal, kakšen je v zimskem perju videti planinski vrabec.

Zapomnil sem si izrazito okrasto barvo glave in prsi ter živahno oglašanje, ki je bilo še najbolj podobno drobljenju čopaste sinice. Upal bi si trditi, da je bila ena teh ptic samček, druge pa samice ali mladostni osebki. V oči je bodla belina peruti, ko so ptice odletele in izginile za vrhom Snežnika. Ob spustu smo srečali našo članico Jano Kus, ki je ob ornitološki novici pospešila korak na vrh. Ob kasnejšem srečanju mi je povedala, da snežnih strnadov na vrhu žal ni več videla. *Slavko Polak, Koritnice 65, 6253 Knežak*

PLOTNI STRNAD *Emberiza cirlus* **CIRL BUNTING** - Pair breeding in July 1996 at Krško (SE Slovenia)

Med hojo po cesti med vinogradi in počitniškimi hišicami v Leskovcu pri Krškem sem 22. 7. 1996 opazoval plotnega strnada s hrano v kljunu. Gnezdenje te v celinski Sloveniji redke ptice je bilo seveda treba potrditi. Po kratkem zasledovanju sem našel gnezdo s tremi mladiči. Plotni strnad je gnezdo spletel na trti približno poldrugi meter od tal. *Dare Fekonja, Triglavska 21, 1000 Ljubljana*

Nove knjige New Books

Geister, I. (1995): Naravna znamenitost Bobovek. Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine. Kranj.

Geister I. (1998): Nakelska Sava. Uprava RS za varstvo narave pri Ministrstvu za okolje in prostor. Ljubljana.

Knjižici Bobovek, ki je izšla že leta 1995, in Nakelska Sava, ki je bila natisnjena pred krakim, glede na enoten namen in oblikovanje napovedujeta zbirko, ki pa je zazdaj še brez imena. Opisujeta naravne znamenitosti na Gorenjskem in sta več kot le informativni zgibanki, a manj kot zahtevni monografiji o naravnih znamenitostih. Ponujata poglobljene informacije o obravnavanih območjih, njihovem nastanku, naravnih posebnostih in naravovarstveni problematiki. Informativne zgibanke ponavadi ne podajajo razlage naravnih posebnosti in pojavov, temveč jih le opisujejo. Obsežnejše monografije pa običajno dajejo še poglobljeno znanstveno razlago.

Geisterjevi publikaciji sta torej nekje vmes. Namen pisca ni bil v obliki inventarja prikazati prav vseh posebnosti in znamenitosti; Geister raje brez posebnega reda izbere nekatere izmed njih (najbrž gre to komu v nos). Avtorjev namen je gotovo v tem, da pusti obiskovalca, da sam odkriva še neodkrito. Geisterjevo pisanje pa je posebej zanimivo tudi zato, ker se razlage naravnih pojavov in posebnosti namenoma ne loteva le s strokovnega ali celo znanstvenega stališča. Geister zna predvsem odlično opazovati in tako nadgraditi suhoparne strokovne ugotovitve. Razmeroma zapletena razlaga hidrodinamičnih pojavov na območju Nakelske Save je pri njem popestrjena z lastnimi opazovanji in razlagami, tako da je zadeva razumljiva vsakomur. Včasih celo namenoma vnaprej zavirže strokovne aksiome in pojav razlaga tako, kot ga doživlja narava, ne pa ljudje. Poleg tega je prav neverjetno, kako se pisec sproti uči in črpa iz narave. O uničujočih posegih, ki spreminjajo rečno dinamiko, je bilo doslej že veliko napisanega. Ker pa Geisterjevo vodilo ni slepo prepisovanje iz drugih naravoslovnih in tehničnih priročnikov, so njegove razlage vedno znova zanimive (tudi za nasprotno, v tem primeru vodarsko stran). Rdeča nit njegovega razmišljanja pa pravi, da bo edino sledenje naravnim pro-

cesom in pojavom prineslo dolgotrajne razumne rešitve v hidrotehnični praksi.

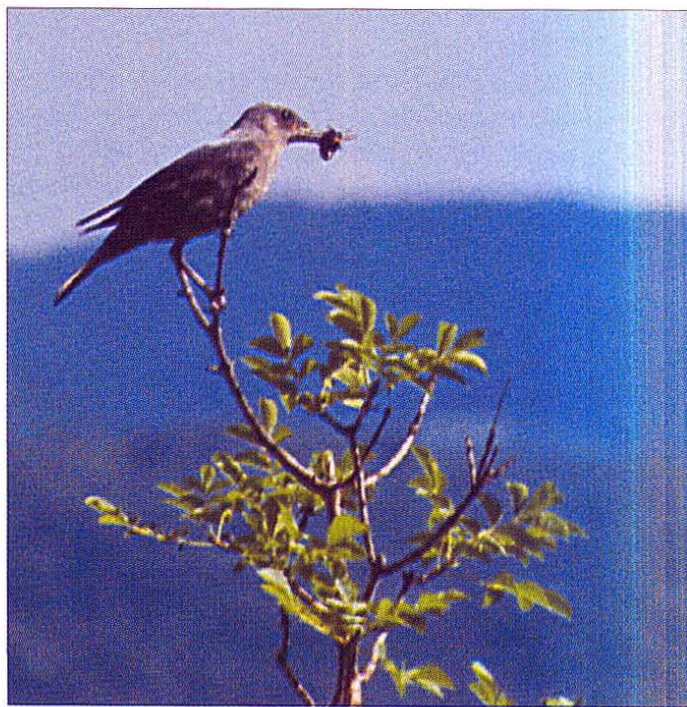
S knjižico o Bobovku je avtor predstavil habitat stoječe vode v glinokopnih jezerih, z Nakelsko Savo pa približal neznani svet poplavne loke v kranjski okolici. Logično nadaljevanje bi bil opis močvirnih travnikov npr. med Golnikom in Kranjem. Pri tem je popolnoma vseeno, če teh travnikov ni več; z obujanjem spomina na čase pred melioracijo bi postavil smernice za njihovo renaturacijo.

Upravi RS za varstvo narave je treba izreči posebno priznanje, ker je podprla izdajo obeh publikacij. Morda bo postalo pravilo, da bodo sčasoma vse naravne znamenitosti predstavljene tudi s podobnimi knjižicami.

Andrej Sovinc

Skrivnostna fotografija Mystery photograph

Če bi me nekdo, ki pozna samo vrabca, lastovko in kosa, vprašal, po čem vem, da na skrivnostni fotografiji iz prejšnje številke *Acrocephalus* ni upodobljena kosovka, bi se seveda izgovoril s tako imenovano grahavostjo poprsja. Ob tem bi se najbrž spomnil nekega zapriseženega ptičarja, danes že pokojnega, ki je ptice lovil še na limanice. Vneto me je prepričeval, da obstaja poleg črnega kosa tudi rjavi, ki da živi bolj v skalovju. Bolj ko sem ga

Samica puščavca Blue Rock Thrush *Monticola solitarius*, Krog, maj 1997 (I. Geister)

Katera vrsta je to? Can you identify the species?

zavračal, češ le spolno nezreli kosi so temno rjavi, bolj se je razvnemal. Morda bi ptica na sliki lahko bila takšen kos, ko bi ne imela v kljunu hrane, po vsej verjetnosti namenjene mladičem.

Morda je kdo medtem že pomislil na brinovko, ki ima teme sivo in poprsje toplo rjavo, tako kot ptica na sliki. Vendar se ob natančnejšem pogledu izkaže, da ima ptica na sliki zatilje v barvi poprsja, medtem ko je pri brinovki sivo. Razen tega je potrebuje pri brinovki snežno belo, pri ptici na sliki pa videti precej temno.

Tako je najbolje, da se od drozgov čimprej poslovimo in poskušamo srečo drugje. Toda čeprav že v tretje listamo po priročniku, ne najdemo ptice, ki bi bila podobna upodobljeni. Zato si moramo pomagati z vtisom, ki ga daje ptica na sliki. Treba je vendarle priznati, da nas še najbolj spominja na kosa, ki ga uvrščamo med drozge. Morda pa je na sliki kakšen sorodnik drozgov? Zdaj si moramo pomagati z velikostjo fotografirane ptice. Ker je plen v kljunu dokaj nerazločen, si s primerjavo, četudi gre najverjetneje za žuželko, pri tem ne moremo bogve kaj pomagati. Morda pa bi nam velikost listja na drevju lahko kaj več povedala o velikosti ptice? Težko, saj gre, če sklepamo po hrani, namenjeni mladičem, za spomladansko obdobje, ko listje še ni doseglo svoje normalne velikosti. Sploh pa moramo najprej ugotoviti, za katero vrsto drevja ali grmovja gre. Ker to ni botanična uganka, lahko povem, da je na fotografiji mali

Katera vrsta je to? Can you identify the species?

jesen. To pa nas še utrjuje v prepričanju, da gre za ptico kosove velikosti.

Po vtisu in velikosti sodeč bi ptica lahko pripadala rodu *Monticola*, ki je pri nas zastopan z dvema vrstama: slegurjem in puščavcem. Težava je v tem, da sta samca zlahka prepoznavna in po obarvanosti perja daleč od naše uganke, samici pa sta pretežno grahasti, kot je grahasta samica kosa. Toda če natančno preberemo besedilo, ki v priročniku spremlja upodobitev, izvemo, da je ta grahavost pri slegurju in puščavcu nekaj posebnega, da se leskeče. Če pa je tako, potem je mogoče, da gre pri tej skrivnostni fotografiji za optično prevaro, da je ptica le videti tako okrasto obarvana, v resnici pa gre za lesketajočo se grahavost sicer rjavega perja. Vzemimo, da je res tako, a uganke še vedno nismo rešili, saj še vedno ne vemo, ali je na sliki samica slegurja ali samica puščavca. Po vseh priročnikih je razlikovanje povsem lahko: slegurjeva naj bi imela rjasto rdeč rep, samica puščavca pa temno rjavega. In kakšne barve je rep na naši sliki? Čeprav se nekoliko svetilka, bi težko trdili, da je to odsev rdečejave barve. Vendar si lahko pomagamo tudi z obarvanostjo glave: samica slegurja je svetlo grahasta tudi po temenu, medtem ko je ptica na sliki po vrhu glave temna. Po vsem tem lahko ugibanje sklenemo z ugotovitvijo, da je na skrivnostni fotografiji samica puščavca *Monticola solitarius*.

Iztok Geister

daleč na
pot
Z se dvigne
druga
konca sveta
se oglasi
in je doma
povsod
tu kakor
tam.

mobitel

SLOVENSKI OPERATOR NMVT & GSM
<http://www.mobitel.si>

MOBITEL GSM

Globalni sistem mobilne telefonije - omrežna številka 041

svoboden
KOT PTICA

VSEBINA

- Ah, ti kormorani! (I. Geister)
Prvo opazovanje uhatega škrjanca
Eremophila alpestris v Sloveniji (T. Trilar)
Rezultati štetja vodnih ptic
v januarju 1999 v Sloveniji
(B. Štumberger)
Podoba žerjava v grbu Rač
(M. Vogrin)
Redke vrste ptic v Sloveniji v letu 1996
Poročilo Komisije za redkosti
(A. Sovinc)

Iz ornitološke beležnice

Ardea cinerea, *Plegadis falcinellus*, *Anas platyrhynchos*, *Tetrao urogallus*, *Charadrius dubius*,
Gallinago media, *Stercorarius parasiticus*, *Hirundo daurica*, *Galerida cristata*, *Corvus corone*
cornix, *Falco tinnunculus*, *Passer x italiae*, *Calcarius lapponicus*, *Plectrophenax nivalis*,
Emberiza cirrus

- Nove knjige
Skrivnostna fotografija

CONTENTS

- 1 Ah, these cormorants! (I. Geister)
3 First observation of the Horned Lark
Eremophila alpestris in Slovenia (T. Trilar)
6 Results of the mid-winter waterfowl counts
in January 1999 in Slovenia
(B. Štumberger)
23 Crane's image in the coat
of arms of Rače (M. Vogrin)
26 Rare bird species in Slovenia in 1996
Rarities Committee Report
(A. Sovinc)

30 From the ornithological notebook

- 35 New Books
35 Mystery photograph

